

Mendelova univerzita v Brně
Agronomická fakulta
Ústav aplikované a krajinné ekologie

Sociální služby na venkově
v jihozápadním zázemí Brna

Diplomová práce

Vedoucí práce:
doc. RNDr. Antonín Vaishar, CSc.

Vypracoval:
Bc. Petr Polívka

Brno 2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatel : **Bc. Petr Polívka**
Studijní program: Zemědělská specializace
Obor: Agroekologie
Název tématu: **Sociální služby na venkově v jihozápadním zázemí Brna**
Rozsah práce: 50 stran + přílohy, minimálně 90 000 znaků

Zásady pro vypracování:

1. Zhodnotit literaturu, týkající se rozmístění sociálních služeb (zdravotnictví, školství, sociální péče) ve venkovském prostoru. Zvážit zajištění sociálních služeb ve vztahu k demografické struktuře pro samotné obyvatele venkovských obcí, ale i jako možné odvětví, zajišťující některé sociální služby i pro obyvatele měst a vzdálenějších regionů.
2. Zhodnotit demografickou strukturu obcí vybraného segmentu zázemí Brna mezi Modřicemi a Rosicemi ve vztahu k potenciálním nárokům na sociální služby. Získané poznatky graficky dokumentovat (věkové pyramidy).
3. Zmapovat (dopravní) dostupnost sociálních služeb pro obyvatele venkovských obcí studovaného území.
4. Zmapovat existující sociální služby v obcích vybraného území, zjistit jejich územní dosah a diskutovat tyto skutečnosti z hlediska možného rozvoje sociálních služeb jako jednoho z alternativních odvětví venkova.
5. Získané poznatky fotograficky dokumentovat.

Seznam odborné literatury:

1. KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*. Praha: Triton, 2005. 79 s. ISBN 80-7254-662-7.
2. SLATINOVÁ, P. *Sociální služby a jejich úroveň a zajištění v Jihomoravském kraji*. Bakalářská práce. Brno: MENDELU Brno, 2010. 75 s.
3. MATOUŠEK, O. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Portál, 2011. 194 s. ISBN 978-80-262-0041-3.
4. MAJEROVÁ, V. a kol. *Český venkov 2004 : život mladých a starých lidí*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. 173 s. ISBN 80-213-1281-5.
5. Kučerová, R., Kučera, Z. Changes in rural elementary schools in the second half of the 20th century and its possible impact on rural areas. *European Countryside*. Volume 1, Issue 3, Pages 125–140, ISSN (Online) 1803-8417. DOI: 10.2478/v10091/009-0011-7

Datum zadání diplomové práce: říjen 2014

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2016

L. S.

Petr Polívka

Bc. Petr Polívka
Autor práce

Milada Štátná

doc. Ing. Dr. Milada Štátná
Vedoucí ústavu

Antonín Vaishar

doc. RNDr. Antonín Vaishar, CSc.
Vedoucí práce

Pavel Ryant

doc. Ing. Pavel Ryant, Ph.D.
Děkan AF MENDELU

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem práci „Sociální služby na venkově v jihozápadním zázemí Brna“ vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 18. dubna 2016

PODĚKOVÁNÍ

Za inspirativní vedení, trpělivou pomoc a ochotu poradit vždy, když jsem radu potřeboval, děkuji vedoucímu mé diplomové práce doc. RNDr. Antonínu Vaisharovi, CSc.

Za poskytnutá data, materiály a další podklady děkuji všem starostům, ředitelům škol a sociálních zařízení.

ABSTRAKT

Diplomová práce na téma „Sociální služby na venkově v jihozápadním zázemí Brna“ popisuje problematiku sociálních služeb (zdravotnictví, školství a sociální péče) ve venkovském prostoru. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část charakterizuje základní sociální pojmy, pojednává o rozdělení, dostupnosti a rozmístění sociálních služeb, demografickém stárnutí, venkovských a městských školách. V teoretické části je použita česká i zahraniční literatura, relevantní data Českého statistického úřadu, Regionálního informačního servisu a dalších. V praktické části byla provedena demografická analýza zkoumaného segmentu území mezi Modřicemi a Rosicemi. Byly identifikovány a inventarizovány existující sociální služby v jednotlivých městech a obcích. Vytvořené věkové pyramidy potvrzují, že česká populace stárne. Provedený výzkum dokazuje, že současná kapacita mateřských škol, základních škol a sociálních zařízení je nedostatečná.

Klíčová slova: sociální služby, zdravotnictví, školství, sociální péče, demografické stárnutí, venkov, Modřice, Moravany, Nebovidy, Ostopovice, Střelice, Troubsko, Popůvky, Omice, Rosice, jižní Morava

ABSTRACT

The thesis on “Social services in rural southwestern hinterland of Brno” describes the issue of social services (health, education and social care) in rural areas. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part describes the basic social concepts, discusses the allocation, availability and deployment of social services, demographic aging, rural and urban schools. The theoretical part uses Czech and foreign literature, relevant data from the Czech Statistical Office, the Regional Information Service and others. In the practical part was conducted demographic analysis examined the segment of territory between Modřice and Rosice. They were identified and inventoried existing social services in various towns and villages. A created age pyramid confirms that the Czech population gets older. The research carried out shows that the current capacity of kindergartens, elementary schools and social facilities is insufficient.

Keywords: social services, health, education, social care, demographic aging, rural, Modřice, Moravany, Nebovidy, Ostopovice, Střelice, Troubsko, Popůvky, Omice, Rosice, South Moravia

OBSAH

Úvod a cíl práce	8
1 Metodika práce	10
2 Literatura se vztahem k řešené problematice	11
2.1 Sociální politika	11
2.2 Charakteristika sociálních služeb – vymezení pojmů.....	11
2.2.1 Zdravotnictví	11
2.2.2 Školství.....	12
2.2.3 Sociální služby.....	12
2.3 Služby pro seniory.....	13
2.4 Dostupnost a rozmístění sociálních služeb.....	14
2.5 Demografické stárnutí	15
2.6 Venkovské a městské školy	16
2.7 Mobilita obyvatel	16
3 Charakteristika zkoumaného segmentu	17
3.1 Město Modřice	17
3.2 Obec Moravany	17
3.3 Obec Nebovidy.....	18
3.4 Obec Ostopovice.....	19
3.5 Obec Střelice	20
3.6 Obec Troubsko	21
3.7 Obec Popůvky.....	22
3.8 Obec Omice.....	23
3.9 Město Rosice.....	24
4 Analýza zkoumaného segmentu	26
4.1 Demografická struktura.....	26
4.1.1 Shrnutí.....	30
4.2 Dopravní dostupnost služeb	31
4.2.1 Shrnutí.....	36
4.3 Školství.....	37
4.3.1 Shrnutí.....	45
4.4 Zdravotnictví	46
4.4.1 Lékařská, stomatologická a lékárenská pohotovost.....	48
4.4.2 Shrnutí.....	49
4.5 Sociální služby.....	49
4.5.1 Shrnutí.....	54
5 Sociální služby ve vztahu k demografické struktuře zkoumaného segmentu – zhodnocení a rozvoj	55
Závěr	58

A	Obrázky	59
A.1	Zkoumaný segment.....	59
B	Tabulky	60
B.1	Adresář škol, zdravotních středisek a domovů pro seniory/s pečovatelskou službou.....	60
B.2	Kapacita škol a domovů pro seniory/s pečovatelskou službou.....	61
B.3	Demografická struktura.....	62
	Seznam použité literatury.....	67

ÚVOD A CÍL PRÁCE

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou sociálních služeb na venkově. Jako zkoumaná oblast bylo stanoveno jihozápadní zázemí Brna. S postupným stárnutím evropské populace, kterým jsou nejvíce postiženy právě rurální oblasti, se jedná o problematiku, kterou se budou obce nejen v zájmové oblasti nevyhnutelně stále více zabývat.

První fází výzkumu je analýza nynějšího rozmístění sociálních služeb ve venkovských oblastech obecně. Rozmístění a tím i topografická a časová dostupnost jsou u sociálních služeb klíčové. Jejich nejčastější uživatelé – děti, mladiství a senioři mají obvykle zásadně omezené možnosti individuální dopravy a současně silnou vazbu na místo svého bydliště. Dopravní dostupnost přitom implikuje i další příležitosti, např. výstavbu specializovaných center péče i pro obyvatele urbánních oblastí, např. různé typy zotavoven, lázní apod.

Na analýzu vazby rurální oblasti a sociálních služeb naváže výzkum stanovené oblasti, zejména s ohledem na stávající demografickou strukturu a její očekávaný dlouhodobý vývoj. Do zkoumaného segmentu patří město Modřice, obce Moravany, Nebovidy, Ostopovice, Střelice, Troubsko, Popůvky, Omice a město Rosice jihozápadně od statutárního města Brna v maximální vzdálenosti 15,5 km od něj (situační mapa viz kap. A.1). Na očekávaný demografický vývoj lze pohlížet lokálně – pohledem výhradně lokální administrativy, kdy lze vhodnými pobídkami demografický vývoj ovlivnit nebo pohledem celostátním, resp. celoevropským, kdy se jedná o vývoj ovlivnitelný jen obtížně. Výzkum demografické struktury bude proveden především s využitím dostupných dat Českého statistického úřadu.

S problematikou sociálních služeb je úzce spojena problematika dopravní obslužnosti, resp. dostupnosti zkoumané oblasti. Podstatná část prováděného výzkumu proto bude zaměřena na topologickou (geografickou) dostupnost ve vztahu k dostupnosti časové. Bude proveden jak terénní výzkum – měření, tak teoretický výzkum s užitím dostupných zdrojů. Předpokládá se výpočet optimálních tras hromadné dopravy s ohledem na dostupnost sociálních služeb poptávaných jednotlivými skupinami obyvatelstva – dostupnost mateřských a základních škol v pracovní dny, dostupnost lékaře, dostupnost pečovatelských center pro seniory. Každá ze zmíněných oblastí klade na dopravní obslužnost odlišné nároky. Zkoumaná příměstská oblast je zcela pokryta prostředky Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje – výzkum jej bude zohledňovat.

V závislosti na výsledcích měření dopravní obslužnosti bude navrženo její optimální nastavení z pohledu sociálních služeb jako odvětví služeb. Vzhledem k obecnému

trendu – klesajícímu počtu zaměstnanců v průmyslu a zemědělství a rostoucí zaměstnanosti ve službách se mohou stát sociální služby způsobem udržení zaměstnanosti lidí produktivního věku v regionu, což může implikovat žádaný tvar populační křivky. Bude proveden průzkum možností zajištění komerčních služeb jak pro seniory, tak pro děti a mladistvé.

Cílem práce je analyzovat sociální služby ve vybrané oblasti ve vztahu k měnící se věkové struktuře obyvatel. Veškerý prováděný výzkum bude dokumentován jak formou tabulek a grafů, tak fotograficky. Budou doloženy současné podoby objektů zajištění sociálních služeb stanovené oblasti.

1 METODIKA PRÁCE

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část diplomové práce analyzuje dostupnou literaturu týkající se sociálních služeb, demografického stárnutí a služeb pro seniory. K řešení teoretické části jsou využity české i zahraniční články a publikace, zejména pak publikace „Sociální služby“ [1], [2] a „Český venkov 2004 – život mladých a starých lidí“ [3]. Dále jsou analyzována relevantní data Českého statistického úřadu, Regionálního informačního servisu, Jihomoravského kraje a řady dalších zdrojů. Pro tvorbu věkových pyramid byla použita data Českého statistického úřadu. Předkládaná data jsou rozdělena do různě velkých věkových intervalů – 0–14 let, 15–19 let a dále pak po 10 letech – tato asymetrie způsobuje zkreslení tvaru všech věkových pyramid.

Druhá část je vypracována z dat získaných v rámci terénního šetření zkoumaného segmentu mezi Modřicemi a Rosicemi. Měření dopravní dostupnosti služeb je měřeno od středu obce (červený bod na mapě, viz obr. 3.1, obr. 3.3, obr. 3.5, obr. 3.7, obr. 3.9, obr. 3.11, obr. 3.13, obr. 3.15 a obr. 3.17). Z důvodu autentičnosti probíhala terénní šetření v pracovní dny. Při zjišťování dopravní dostupnosti služeb byly vyhledávány nejrychlejší spojení městskou hromadnou dopravou s odjezdem v pondělí 4. února 2016 v čase 7–8 h. Mezi stěžejní použité metodiky patří:

- rozhovory se starosty měst a obcí,
- rozhovory s řediteli škol a sociálních zařízení,
- identifikace a inventarizace existujících sociálních služeb,
- fotografická dokumentace zjištěných skutečností.

Rozhovory se starosty měst a obcí, řediteli škol a sociálních zařízení patří ke klíčovým bodům. Z blíže nespecifikovaných důvodů rozhovor odmítli starostové Nebovid, Střelic a Popůvek. Dále pak ředitelé některých mateřských a základních škol a ředitel domova pro seniory v Modřicích.

2 LITERATURA SE VZTAHEM K ŘEŠENÉ PROBLEMATICE

2.1 SOCIÁLNÍ POLITIKA

Sociální politika není stanovena žádnou přesnou definicí a nemá ani jednoznačné vymezení. Sociální politiku lze chápat jako politiku zaměřenou na člověka a rozvoj jeho životních podmínek. Cílem sociální politiky by mělo být zlepšování životních podmínek, rozvoj člověka a vytváření stejných podmínek pro všechny občany [4].

Sociální politika České republiky je charakterizována dvěma možnými způsoby – širším a užším pojetím. Širší pojetí představuje vytváření koncepce sociální politiky, kterými je společnost ovlivněna. Užší pojetí se snaží různými prostředky o omezení nepříznivých sociálních podmínek, např. zdravotní stav, finanční nouze nebo nezaměstnanost [4].

Sociální politiku je možné dle přístupu rozdělit do dvou kategorií – aktivní a pasivní řešení. Aktivní sociální politika se snaží o prevenci, pasivní sociální politika hledá nápravná opatření na již vzniklé problémy [4].

2.2 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍCH SLUŽEB – VYMEZENÍ POJMŮ

Sociální služby jsou služby poskytované veřejnosti. Jsou obvykle financované z veřejného rozpočtu a jsou definovány platnou legislativou. Sociální služby¹ zahrnují několik oborů – zdravotnictví, školství a sociální péči. Jejich správu vykovává několik ministerstev, např. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy aj. Sociální služby nemusí být poskytovány jen bezplatně státem, ale mohou být zajišťovány i jako komerční služba soukromými subjekty [1].

2.2.1 ZDRAVOTNICTVÍ

Zdravotnictví lze charakterizovat jako soubor znalostí, postupů a materiálního vybavení sloužící k zajištění fyzického i duševního zdraví. Mezi základní zdravotnická zařízení se řadí nemocnice, lékařské ordinace, lékárny a další. Veřejné zdravotnictví je dle [5]:

Veřejné zdravotnictví je multidisciplinární medicínský obor, který využívá a integruje poznatky různých vědních disciplín. Jeho základ tvoří řada medicínských a společenskovedních oborů (sociální medicíny, hygieny a epidemiologie, organizace a řízení zdravotnictví, podpory zdraví, demografie, statistiky, sociologie, psychologie, ekonomie, medicínského práva a řady dalších obo-

¹ Sociální služby jsou obvykle chápány jako pečovatelské služby, domovy pro seniory nebo domy s pečovatelskou službou.

rů). Veřejné zdravotnictví je oborem, který se systematicky zabývá problematikou zdraví a zdravotnictví. Základním znakem, který obor veřejné zdravotnictví odlišuje od ostatních klinických medicínských oborů je uplatňování populačních přístupů.

Aby zdravotnictví nebylo přetěžováno, je důležitá jak průběžná edukace obyvatelstva, tak pravidelná prevence. Většina lidí chce být zdravá a dožít se co nejvyššího věku – zdraví je obvykle považováno za samozřejmost. Zdraví představuje stav úplné fyzické, duševní a sociální pohody, nikoliv absenci nemoci nebo postižení. Světová zdravotnická organizace vydala pro zachování zdraví několik tipů na správnou životosprávu – nepřejídat se, neužívat návykové a psychotropní látky, dodržovat osobní hygienu a pravidelně se pohybovat (alespoň 10 000 kroků) [6].

2.2.2 ŠKOLSTVÍ

Školství je systém zajišťující různým věkovým skupinám a různými formami vzdělání. Dle typu zřizovatele lze školství rozdělit na státní (stát, kraj nebo obec) a soukromé. Škola je definována dle [7]:

Škola je společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Stala se místem socializace žáků, podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský. Postupně ztratila monopol na vzdělávání, stále více se otevírá životní realitě a sbližuje se s neformálním vzděláváním. Ačkoliv je instituce školy a její role v současné společnosti často kritizována kvůli údajnému konzervativismu, nebo je dokonce zcela odmítána v koncepcích radikální descolarizace, přetrvává a je schopna se postupně zdokonalovat, zejména uplatňováním nových technologií ve vzdělávání.

2.2.3 SOCIÁLNÍ SLUŽBY

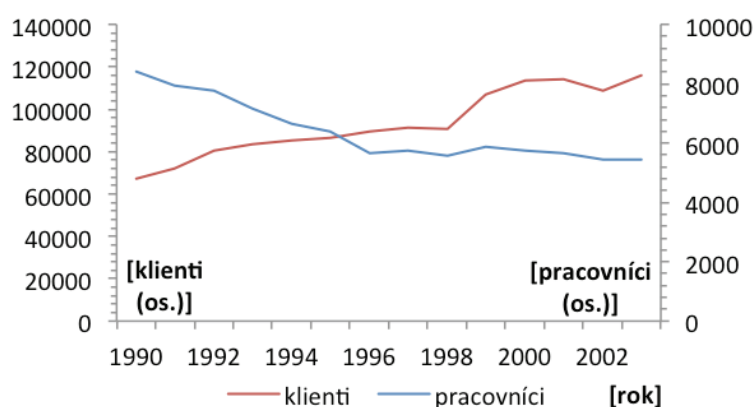
Sociální služby jsou dle [8] definovány:

Sociální službou je činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení [8] – z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu,...

Pro řadu občanů je čerpání sociálních služeb existenční otázkou – umožňují jim uplatnit jejich lidská a občanská práva a omezit dopad na jejich sociální vyloučení. Nejčastějšími uživateli sociálních služeb jsou lidé se zdravotním hendikepem, senioři anebo lidé v nepříznivé životní situaci [2].

Sociální služby mohou být zajišťovány různými způsoby – terénní formou, ubytovací formou, příp. pobytovou formou v ústavech sociální péče. K nejčastěji využívaným službám patří pečovatelská služba u klienta doma nebo v domě s pečovatelskou službou. K nejžádanějším službám se řadí běžná údržba domácnosti, příprava nebo dovoz jídla, donáška nákupu, osobní hygiena nebo asistenční služby [2].

V průběhu 90. let nastal v poskytování sociálních služeb zvrát – zájem se přesunul od státních zařízení k soukromým a neziskovým organizacím. Přes zvyšující se počet klientů a výdajů za pečovatelskou službu začalo docházet k poklesu sociálních pracovníků, viz obr. 2.1. Nejpravděpodobnější příčinou snižujícího se počtu pracovníků je profesionalizace pečovatelské služby a tedy úbytek nekvalifikovaných dobrovolníků [2].

Obr. 2.1: Klienti a pracovníci pečovatelských služeb [2]

2.3 SLUŽBY PRO SENIORY

Systém sociálních služeb pro seniory České republiky lze rozdělit na ústavní typ a mezistupeň. Ústavní typ sociálních služeb zahrnuje domovy důchodců, penziony pro seniory a domácí péči. Do mezistupně se řadí domy s pečovatelskou službou [3].

Domov důchodců – zajišťuje bydlení, stravování, pečovatelské a zdravotní služby nepřetržitě 24 h denně. Klient do domova důchodců nastupuje do vybaveného pokoje pouze s osobními věcmi. Nově příchozí mohou být nemile překvapeni ztrátou soukromí (na jednom pokoji více klientů), nutností dodržovat pravidelný řád nebo odloučením od rodiny (pouze návštěvy). Zařízení je primárně určeno lidem se sníženou soběstačností – osobní hygiena, péče o domácnost anebo lidem, kteří nemohou nebo nechtějí žít ve vlastním domě či bytě. Speciální mož-

ností je pouze bydlení na časově omezenou dobu z důvodu dočasného – nejčastěji zdravotního – omezení. Klient je ubytován ve zvláštních prostorách, které mají simulovat domov. Služba může být využívána i jako tzv. odlehčovací [3].

Penzion pro seniory – poskytuje podobné služby (v menším rozsahu) jako domov důchodců. Hlavním cílem penzionu pro seniory je zachování soběstačnosti klienta, příp. jeho další rozvoj a návrat zpět domů (k původnímu životu) [3].

Dům s pečovatelskou službou (DPS) – prázdné byty, které si klienti sami vybavují. Žádosti o přidělení bytu jsou posuzovány komisí – klient musí být schopen vydržet část dne sám bez dozoru a pomoci. Výhodou domu s pečovatelskou službou je bydlení „ve vlastním bytě“ a dostatek soukromí. Pečovatelská služba může být omezena jen na pracovní dny [3].

Pečovatelská služba doma – je určena klientům se sníženou soběstačností a schopností péče o domácnost. Hlavní náplní pečovatele je pomoc při zvládnutí každodenních úkonů osobní hygieny a údržby domácnosti, které by klient z důvodu nemoci, zdravotního postižení nebo stáří sám nezvládnul. Cílem je, aby klient setrval ve svém bytě či domě [3].

Klub důchodců – sdružuje samostatné seniory, prohlubuje společné zájmy, zajišťuje edukaci nebo pořádá společné zájezdy. Obvykle bývá klub důchodců součástí penzionu pro seniory [3].

Denní stacionář – je určen lidem se sníženou soběstačností, schopností využívat veřejná místa a služby, schopností trávit volný čas, zajištění právní pomoci nebo komunikace. Služby jsou poskytovány v denním režimu ve specializovaném zařízení. Účelem je povzbuzení, stabilizace anebo posílení schopností a dovedností klienta. Cílem je zpětná integrace a pomoc pečujícím příbuzným [3].

2.4 DOSTUPNOST A ROZMÍSTĚNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Existence co nejširšího spektra sociálních služeb je důležitá pro všechny obyvatele územního celku. Neméně důležitá je kapacita a finanční dostupnost. Poskytované sociální služby se dle své polohy diferencují. Hlavními faktory diferenciací je především spádovost a vzdálenosti od centrálního krajského nebo spádového města. Důsledkem rozlišování je dostupnost některých druhů sociálních a zdravotnických služeb, speciálního vzdělávání nebo pracovních příležitostí. Díky tomu vykazují v jednotlivých oblastech odlišné sociálně-demografické trendy [9].

Paušálně lze říci, že sociální služby nejsou dostupné ve všech městech a obcích stejně – dostupnost některých služeb se výrazně liší. Všeobecně je nabídka služeb lepší

ve městech, ale vzhledem k vyššímu počtu zájemců o sociální služby a spádovosti je kapacita sociálních služeb většinou nedostačující. Na venkově nebo v příhraničí některé sociální služby zcela chybí, nebo jsou poskytovány v nedostačené míře. Nejméně poskytovaných služeb je v okrese Brno-venkov, celkem 46, nejvíce služeb se nachází ve městě Brně (celkem 251). Dostupnost sociálních služeb lze rozlišovat z hlediska [9], [10]:

- nabídky služeb – dostupnost služby ve městě či obci [9]
- dopravní dostupnosti – dopravní spojení do spádových měst a obcí [9]

Dle výsledků výzkumu Jihomoravského kraje, který probíhal od července 2012 do června 2013 na území 21 obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje, jsou sociální služby poskytovatelem sídlícím v obci poskytovány v 38 % terénní formou výhradně na území této obce, 62 % sociálních služeb je poskytováno terénní formou sociální služby i v dalších obcích. Ještě větší spádová oblast je u azylové a pobytové formy sociálních služeb [9].

2.5 DEMOGRAFICKÉ STÁRNUTÍ

Dlouholeté demografické prognózy potvrzují, že podíl starších osob v populaci bude i nadále vzrůstat. Od roku 2011 vstupují do skupiny 65 a více let početné generace narozené po druhé světové válce. Prodlužování délky života a pokles porodnosti se ve vyspělých zemích stává dlouhodobým trendem, který se projevuje snižováním podílu obyvatel v produktivním věku – zásadním se stane nárůst podílu sedmdesátiletých a osmdesátiletých obyvatel [11].

Díky moderní medicíně jsou chronické nemoci odsouvány do vyššího věku, důsledkem je nárůst počtu nejstarších osob a zvyšování výdajů za sociální a zdravotní péči, mj. i rodinnou péči. Demografická struktura se začne více vertikalizovat – více generací s menším počtem jedinců. Snížení plodnosti, rozpad tradičních rodin a prostorová mobilita omezí počet možných pečovatелů. Generace současných a budoucích seniorů se od předchozích generací liší především zastoupením, ekonomickými a sociálními možnostmi. Očekává se vyšší vzdělanost a aspirace na období života v postproduktivním věku – vyšší nároky na životní úroveň, rozsah a kvalitu služeb [11].

Nárůst seniorské populace bude mít dopad na všechny sféry sociálního a ekonomického vývoje. Nejvýznamnější obavy představuje růst výdajů za sociální a zdravotní péči, nedostatek pracovních sil a udržitelnost důchodového systému. Diskutováno bývá i časování odchodu do starobního důchodu včetně zvýšení penzijního věku. Stárnutí populace představuje stále větší problém, staří lidé bývají v ekonomických analýzách bráni jako zátěž. Naopak prodlužující se délka života a nárůst osob vyššího

a vysokého věku je výsledkem zkvalitňování lidského života, životní úrovně a zdravotního stavu [11].

Demografické stárnutí představuje souhrnný proces, který v sobě zahrnuje seniory ve společnosti, soukromou sféru, mezigenerační vztahy, rodinné vztahy a životy jednotlivých seniorů – období stáří aktuálně představuje časově delší úsek lidského života – senior má více možností, jak prožívat aktivní a smysluplný den. Senioři žijící ve městech a obcích chtějí využívat stejná zařízení a služby jako lidé v předproduktivním a produktivním věku – klíčová je dostupnost a kvalita služeb v okolí jejich bydliště. Cílem většiny seniorské populace je zůstat co možná nejdéle soběstačný a nezávislý, při zajišťování svých každodenních potřeb. V neposlední řadě je jejich snahou bydlet, co možná nejdéle, ve svém původním bytě či domě [11], [12].

2.6 VENKOVSKÉ A MĚSTSKÉ ŠKOLY

Protože je škola kvalifikována jako sociální služba, je právem každého občana České republiky mít přístup ke vzdělávání. Toto právo je ovlivněno společenskými, ale i prostorovými a geografickými faktory. Chybějící škola nebo omezené možnosti přístupu mohou mít charakter nerovnoprávného přístupu ke vzdělávání – typické pro vzdálené méně zalidněné obce. Venkovské a městské školy nejsou legislativně diferencovány [13].

V České republice je povinná školní docházka zajišťována prostřednictvím základních škol s 1. a 2. stupněm (1.–9. třída) a školami jen s 1. stupněm (1.–5. třída či méně). Žáci musí následně dojíždět do devítiletých škol, které jsou obvykle soustředěny ve větších městech. U malých venkovských jednostupňových škol se i často objevuje společná výuka více ročníků najednou [13].

Rozdíly mezi venkovskou a městskou školou jsou nejen ve velikosti školy, počtu žáků a pedagogů, ale i ve vzájemných vztazích. Pro venkovské školy je typičtější užší vztah mezi žáky, žáky a školou, školou a rodinou, ale i školou a místními spolky a organizacemi. Z hlediska vztahů a interakcí se zdají být vhodnější školy venkovské [13].

2.7 MOBILITA OBYVATEL

Mobilita představuje pohyb nebo možnost pohybu. Prostorová mobilita je pohyb v prostoru nebo po určitém území. Pohyb je rozlišován na pravidelný a jednorázový. Pravidelným pohybem je dojíždění do školy nebo zaměstnání, naopak jednorázovým je přestěhování se z jednoho místa na druhé [3].

V této práci je zkoumán, především ve vztahu k dopravní dostupnosti služeb, pravidelný pohyb – zejména časová dostupnost.

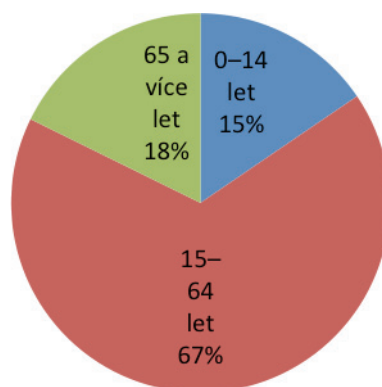
3 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SEGMENTU

3.1 MĚSTO MODŘICE

Město Modřice se nachází 7,6 km jihovýchodně od středu města Brna v okrese Brno-venkov. Část státní správy města Modřice vykonávají Šlapanice, město s rozšířenou působností. Katastrální výměra města činí 10,05 km² (obr. 3.1). V Modřicích bylo k 31. 12. 2013 evidováno 4 893 bydlících obyvatel. Ve věkovém rozložení 0–14 let žije v Modřicích 758 obyvatel (muži 375, ženy 383), 15–64 let 3 268 obyvatel (muži 1 665, ženy 1 603) a 65 a více let 867 (muži 354, ženy 513). Věkové rozložení viz graf – obr. 3.2 [14], [15], [16], [17].

Obr. 3.1: Katastrální území Modřice [18]

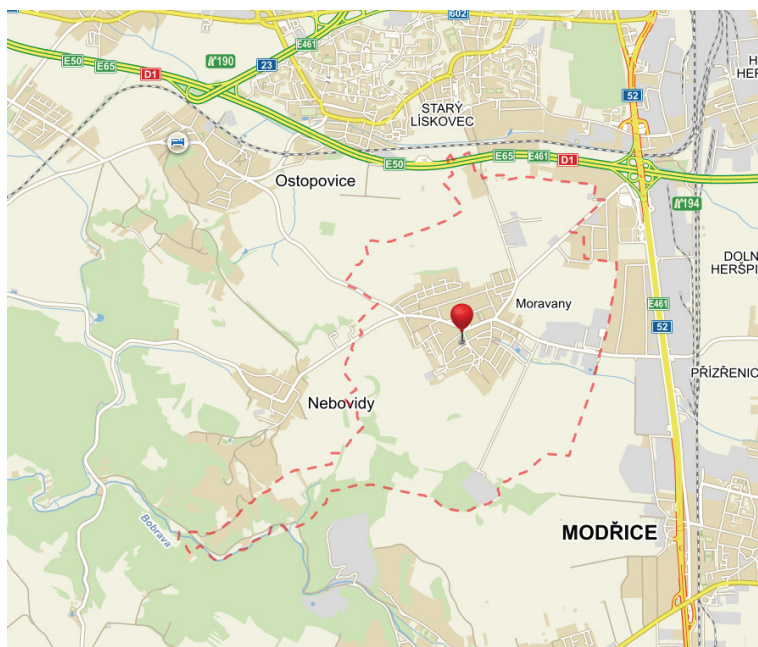

Obr. 3.2: Věkové rozložení obyvatelstva [17]

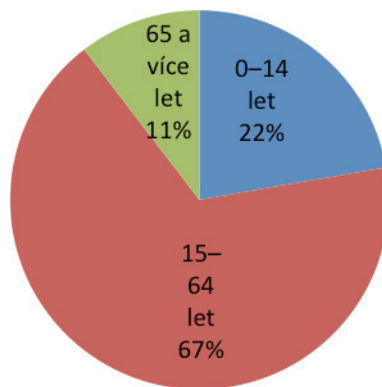
3.2 OBEC MORAVANY

Moravany jsou obec nacházející se 5,8 km jihovýchodně od středu města Brna v okrese Brno-venkov. V Moravanech, stejně jako v Modřicích, vykonávají část státní správy Šlapanice – město s rozšířenou působností. Katastrální výměra obce činí

6,64 km² (obr. 3.3). V obci bylo k 31. 12. 2013 evidováno celkem 2 467 bydlících obyvatel. Do skupiny 0–14 let patří 549 obyvatel (muži 292, ženy 257). Ve skupině 15–64 let je 1 661 obyvatel (muži 794, ženy 867). Poslední skupina – obyvatelé nad 65 let má 257 členů (muži 111, ženy 146). Věkové rozložení vykresluje graf obr. 3.4 [14], [15], [19], [20].

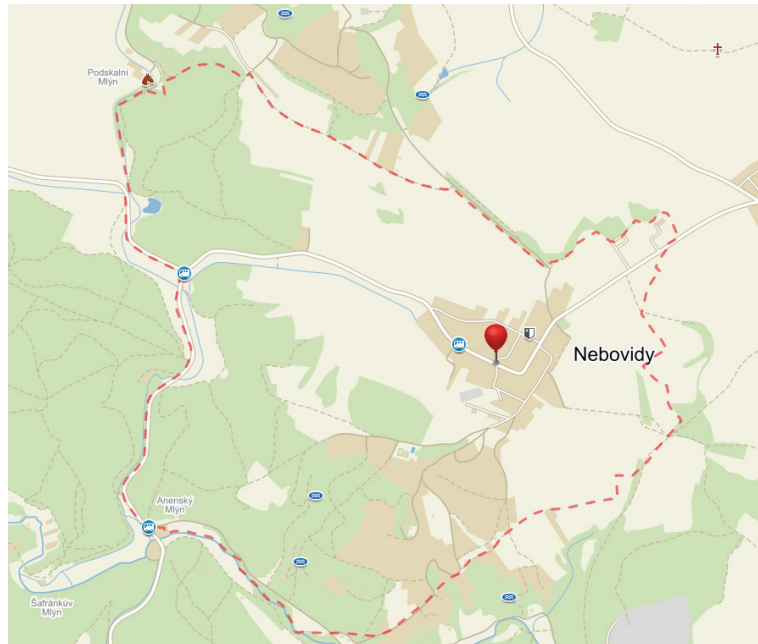
Obr. 3.3: Katastrální území Moravany [18]

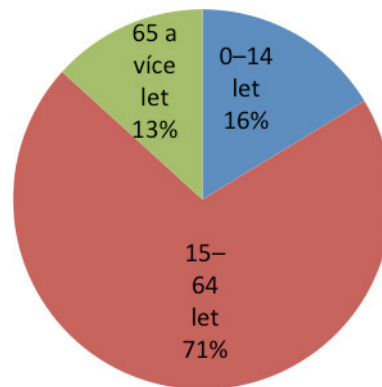
Obr. 3.4: Věkové rozložení obyvatelstva [20]

3.3 OBEC NEBOVIDY

Obec Nebovidy, okres Brno-venkov, je vzdálena 6,9 km jihozápadně o středu města Brna. Část obecní samosprávy Nebovid vykonává město Šlapanice (město s rozšířenou působností). Katastrální výměra obce činí 4,49 km² (obr. 3.5). V obci je k 31. 12. 2013 evidováno 655 bydlících obyvatel. Do věkové skupiny 0–14 let se řadí 107 obyvatel (muži 47, ženy 60), do skupiny 15–64 let 461 obyvatel (muži 231, ženy 203) a do skupiny 65 a více let 87 obyvatel (muži 34, ženy 53), viz graf obr. 3.6 [14], [15], [21], [22].

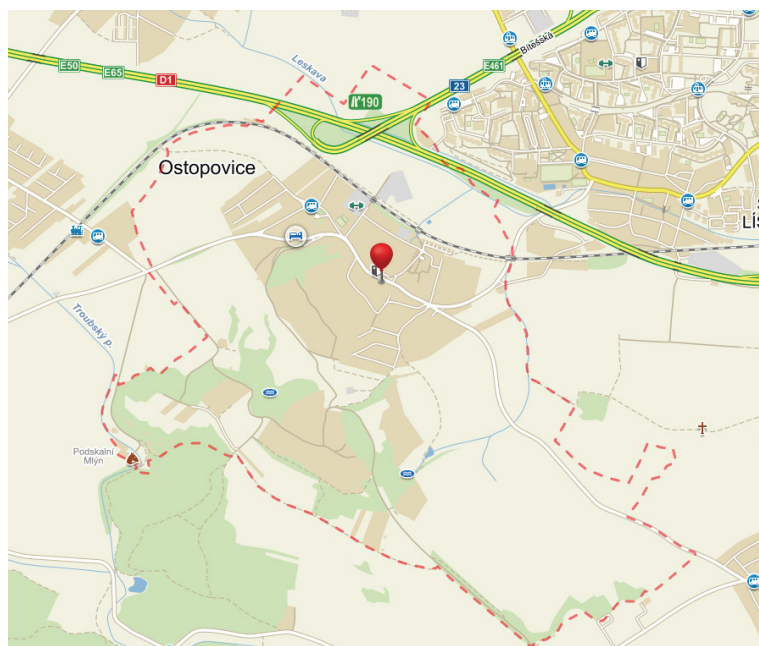
Obr. 3.5: Katastrální území Nebovidy [18]

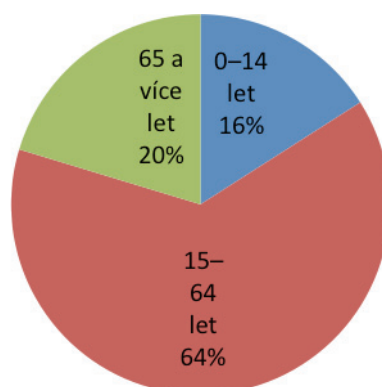
Obr. 3.6: Věkové rozložení obyvatelstva [22]

3.4 OBEC OSTOPOVICE

Ostopovice jsou obec ležící 5,5 km jihozápadně od středu města Brna v okrese Brno-venkov. Na státní správě obce částečně participují Šlapanice – město s rozšířenou působností. Katastrální výměra obce činí 3,83 km² (obr. 3.7). V obci je k 31. 12. 2013 evidováno 1 589 bydlících obyvatel. Do kategorie 0–14 let je zařazeno 254 obyvatel (muži 140, ženy 114), do kategorie 15–64 let 1 012 obyvatel (muži 508, ženy 504) a do kategorie 65 a více let 323 obyvatel (muži 146, ženy 177). Obr. 3.8 vykresluje věkové rozložení v obci [14], [15], [23], [24].

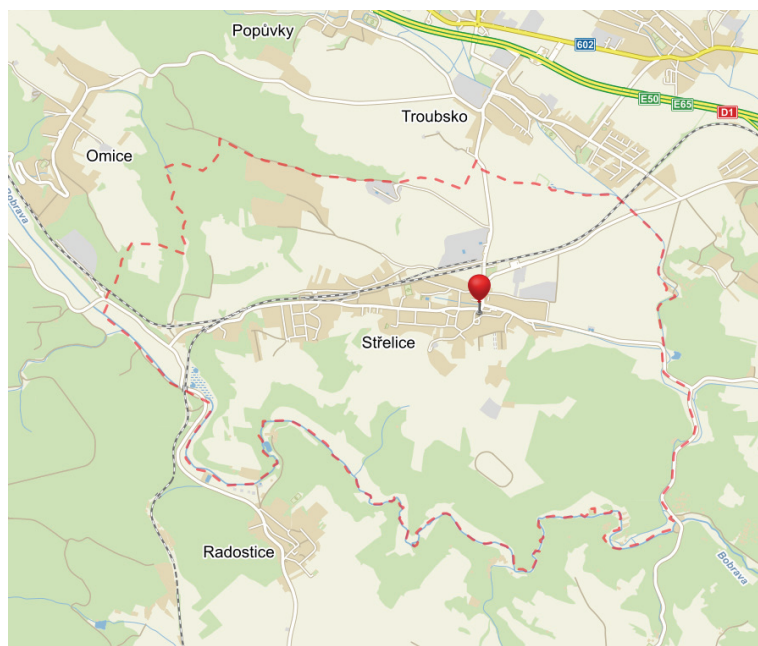
Obr. 3.7: Katastrální území Ostopovice [18]

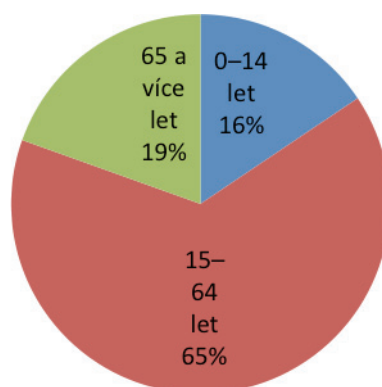
Obr. 3.8: Věkové rozložení obyvatelstva [24]

3.5 OBEC STŘELICE

Obec Střelice se nachází v okrese Brno-venkov. Od středu města Brna jsou vzdáleny 8,5 km jihozápadně. Část státní správy vykonává město Šlapanice, město s rozšířenou působností. Katastrální výměra obce činí 14,70 km² (obr. 3.9). V obci je 31. 12. 2013 evidováno 2 770 bydlících obyvatel. Ve věkovém rozložení 0–14 let žije ve Střelicích 432 obyvatel (muži 225, ženy 207), 15–64 let 1 797 obyvatel (muži 951, ženy 846) a 65 a více let 541 obyvatel (muži 229, ženy 312). Věkové rozložení viz graf – obr. 3.10 [14], [15], [25], [26].

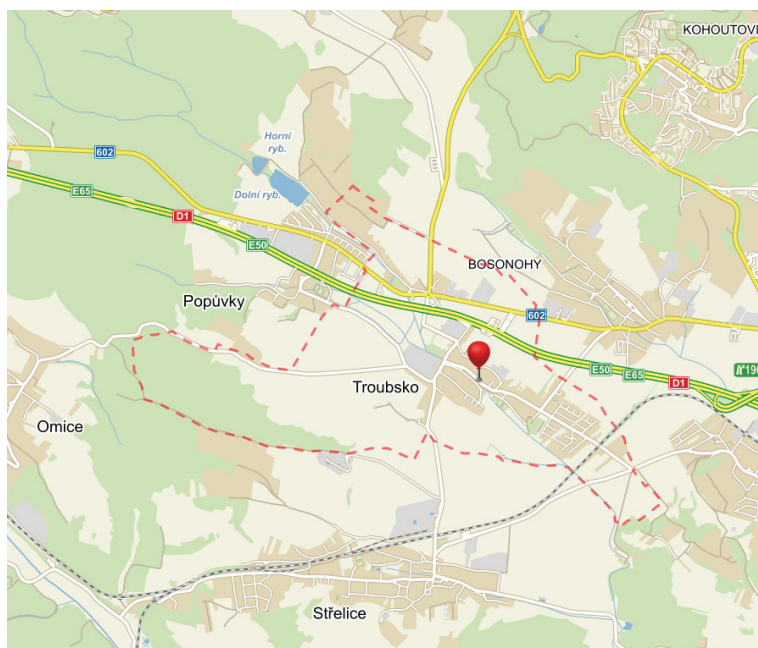
Obr. 3.9: Katastrální území Střelice [18]

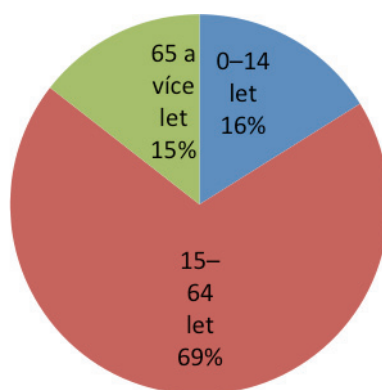
Obr. 3.10: Věkové rozložení obyvatelstva [26]

3.6 OBEC TROUBSKO

Troubsko je obec v okrese Brno-venkov. Nachází se 7,1 km jihozápadně od centra města Brna. Stejně jako v ostatních obcích vykonávají část státní správy Šlapanice – město s rozšířenou působností. Katastrální výměra obce činí 6,03 km² (obr. 3.11). V obci je k 31. 12. 2013 evidováno 2 184 bydlících obyvatel. Ve věkové skupině 0–14 let se nachází 352 obyvatel (muži 189, ženy 163), ve skupině 15–64 let 1 516 obyvatel (muži 740, ženy 776) a ve skupině 65 a více let 316 obyvatel (muži 135, ženy 181). Věkovou strukturu vykresluje obr. 3.12 [14], [15], [27], [28].

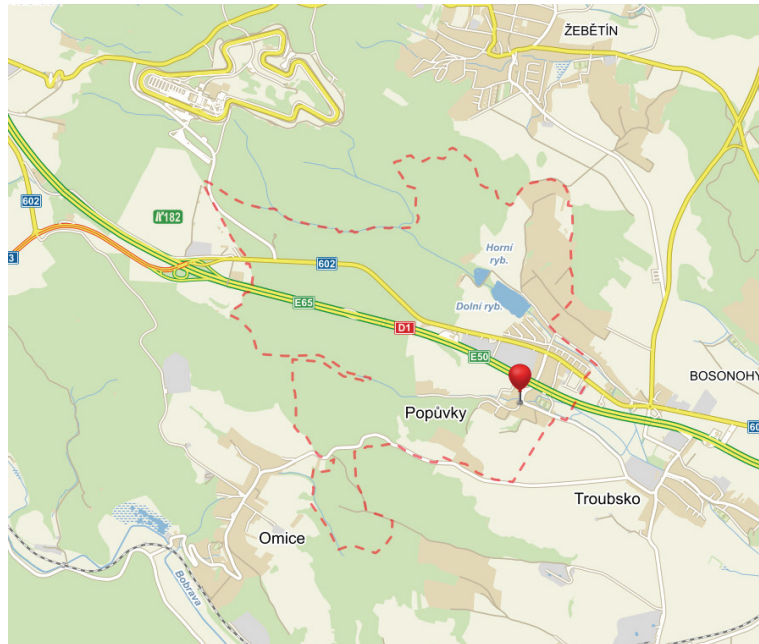
Obr. 3.11: Katastrální území Troubsko [18]

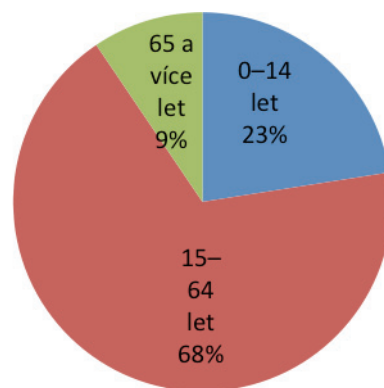
Obr. 3.12: Věkové rozložení obyvatelstva [28]

3.7 OBEC POPŮVKY

Obec Popůvky se nachází 8,4 km západojihozápadně od středu města Brna v okrese Brno-venkov. Na části státní samosprávy obce se podílí i město Šlapanice (město s rozšířenou působností). Katastrální výměra obce činí 7,45 km² (obr. 3.13). V obci je k 31. 12. 2013 evidováno 1 404 bydlících obyvatel. Ve věkovém rozpětí 0–14 let žije v obci 316 obyvatel (muži 165, ženy 151), v rozpětí 15–64 let 955 obyvatel (muži 463, ženy 492) a rozpětí 65 a více let 133 obyvatel (muži 60, ženy 73). Věkovou strukturu znázorňuje graf (obr. 3.14) [14], [15], [29], [30].

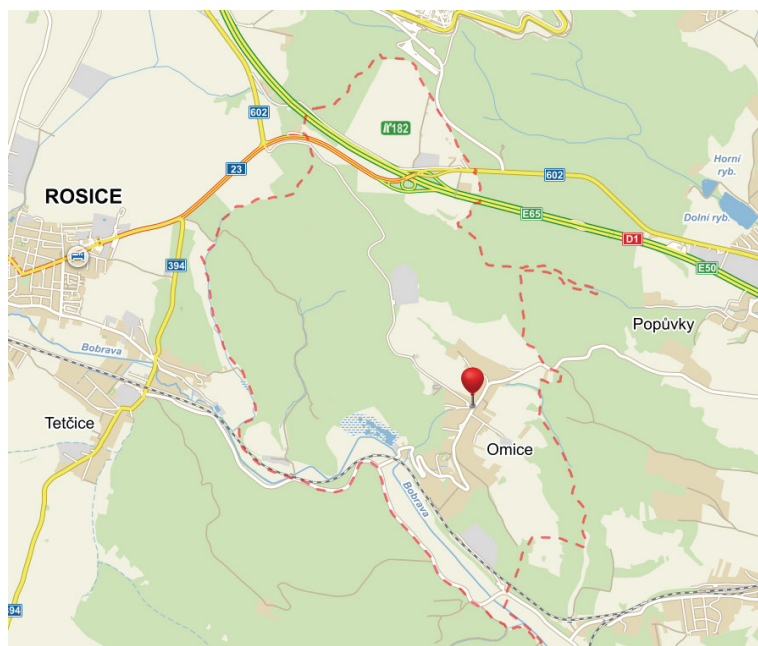
Obr. 3.13: Katastrální území Popůvky [18]

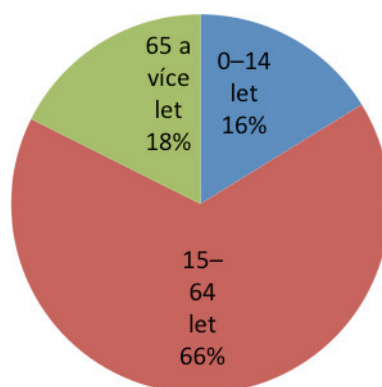
Obr. 3.14: Věkové rozložení obyvatelstva [30]

3.8 OBEC OMICE

Omice jsou obec nacházející se 11,2 km západojihozápadně od středu města Brna v okrese Brno-venkov. Část státní samosprávy vykonává město s rozšířenou působností – Šlapanice. Katastrální výměra obce činí 10,45 km² (obr. 3.15). V obci je k 31. 12. 2013 evidováno 789 bydlících obyvatel. Ve věku 0–14 let žije v Omicích 128 obyvatel (muži 70, ženy 58), ve věku 15–64 let 522 obyvatel (muži 266, ženy 256) a ve věku 65 a více let 139 obyvatel (muži 59, ženy 80). Graf věkového rozložení viz obr. 3.16 [14], [15], [31], [32].

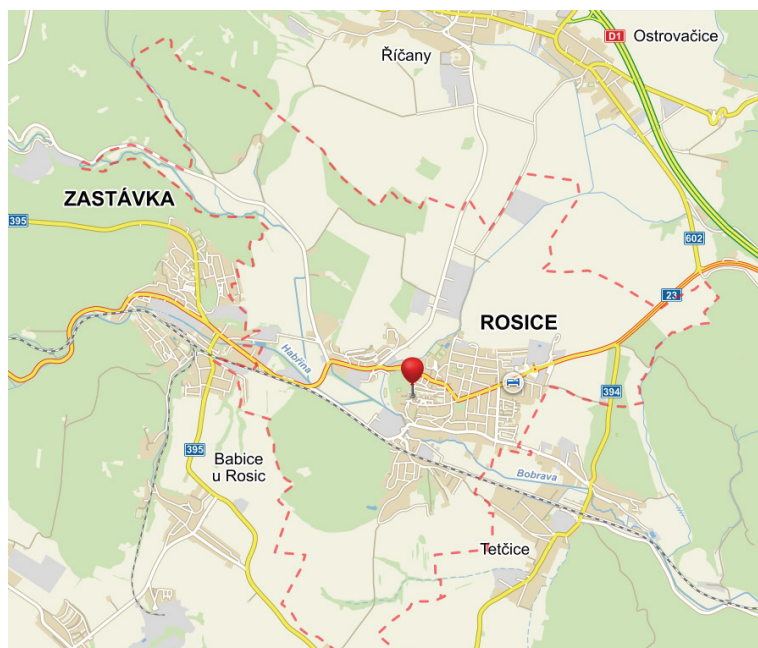
Obr. 3.15: Katastrální území Omice [18]

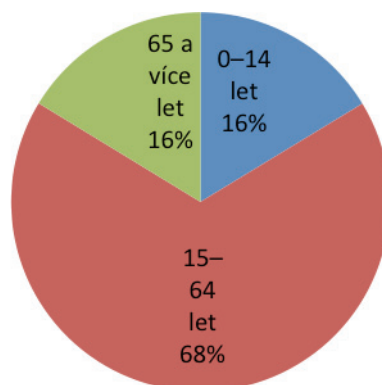
Obr. 3.16: Věkové rozložení obyvatelstva [32]

3.9 MĚSTO ROSICE

Město Rosice (okres Brno-venkov) se nachází 15,5 km západojihozápadně od středu města Brna. Rosice (město s rozšířenou působností), jako jediné ze sledované oblasti, vykonávají kompletní státní správu. Katastrální výměra města činí 12,74 km² (obr. 3.17). Ve městě bylo k 31. 12. 2013 evidováno 5 856 bydlících obyvatel. Do věkové skupiny 0–14 let se řadí 956 obyvatel (muži 491, ženy 465), do skupiny 15–64 let 3 946 obyvatel (muži 2 003, ženy 1 943) a do skupiny 65 a více let 954 obyvatel (muži 386, ženy 568). Viz graf – obr. 3.18 [14], [33], [34], [35].

Obr. 3.17: Katastrální území Rosice [18]

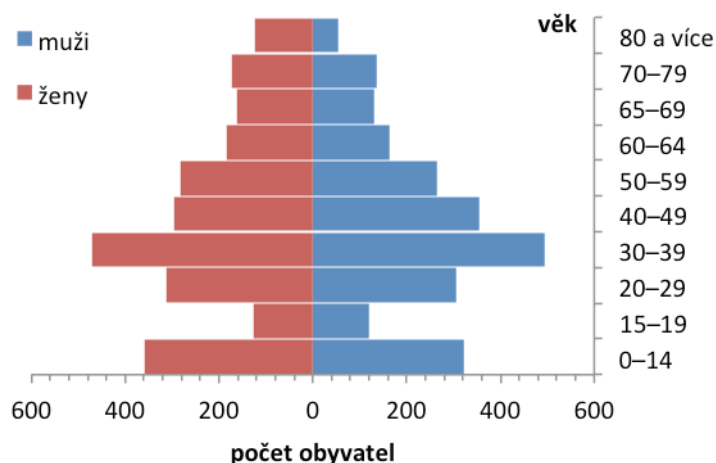

Obr. 3.18: Věkové rozložení obyvatelstva [35]

4 ANALÝZA ZKOUMANÉHO SEGMENTU

4.1 DEMOGRAFICKÁ STRUKTURA

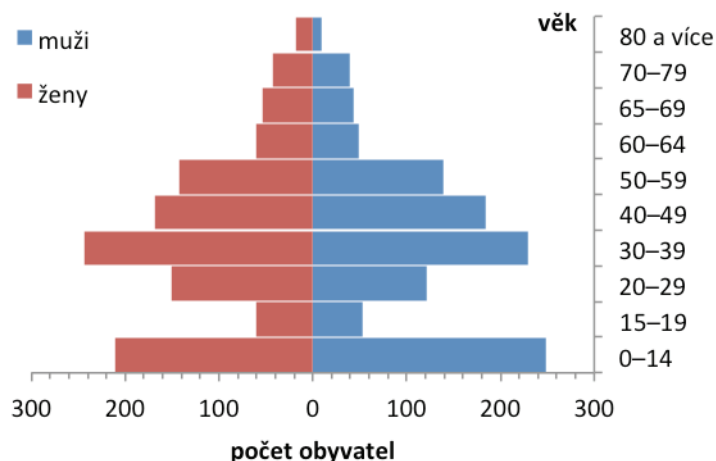
Demografickou strukturu Modřic zachycuje obr. 4.1. Z věkové pyramidy vyplývá, že nejpočetnějšími skupinami obyvatel Modřic jsou muži a ženy ve věku 30–39 let – 20 % (muži 394, ženy 471) a obyvatelé do 14 let (muži 321, ženy 358). Naopak nejméně početnou skupinou jsou senioři, především muži, ve věku 80 a více let.

Obr. 4.1: Modřice – věková pyramida [36]

Nejsilnějšími skupinami obyvatel Moravan, obr. 4.2, jsou lidé ve věku 30–39 let (muži 203, ženy 243) a 0–14 let (muži 248, ženy 211). V přepočtu na procenta: 21 % a 20 %. Celkový rozdíl mezi skupinami je 14 obyvatel. Nejméně početnou skupinou jsou senioři od 60 let výše – celkem 316.

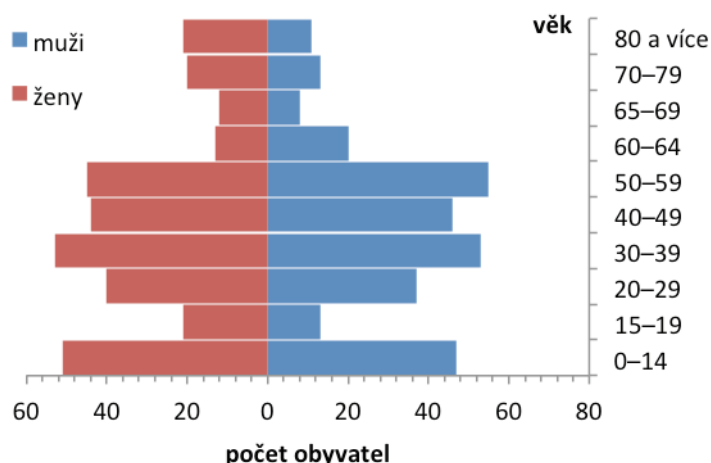
Převaha obyvatel Moravan v produktivním věku se projevila a stále se projevuje výstavbou nových ulic rodinných domů na pozemcích, které byly v minulosti zemědělskou půdou. Pro nově narozenou generaci (0–14 let) bude nutné rozšířit kapacity mateřské a základní školy (viz kap. 2.2.2).

Obr. 4.2: Moravany - věková pyramida [37]

Věkovou strukturu Nebovid lze rozdělit do třech relativně ohraničených skupin: 0–14 let (celkem 98, tj. 16 %), 30–59 let (celkem 296, tj. 48 %), 60 a více let (celkem 118, tj. 19 %). Viz obr. 4.3. K méně početné skupině patří muži a ženy věku 15–19 let (celkem 34, tj. 5 %).

Lidé v produktivním věku tvoří dominantní skupinu, která svými investicemi do nemovitostí přispívá k rozvoje obce – rekonstrukce a rozptýlená výstavba nových rodinných domů, výjimkou je jedna nově vznikající ulice. Vzhledem k velikosti Nebovid nelze předpokládat výstavbu nových škol a sociálních zařízení. Nejmladší generace bude muset i nadále navštěvovat školy v okolí obce, viz kap. 2.2.2. Tuto skutečnost potvrzuje loňský zápis do obecní mateřské školy – přijato bylo pouze 42 % zájemců.

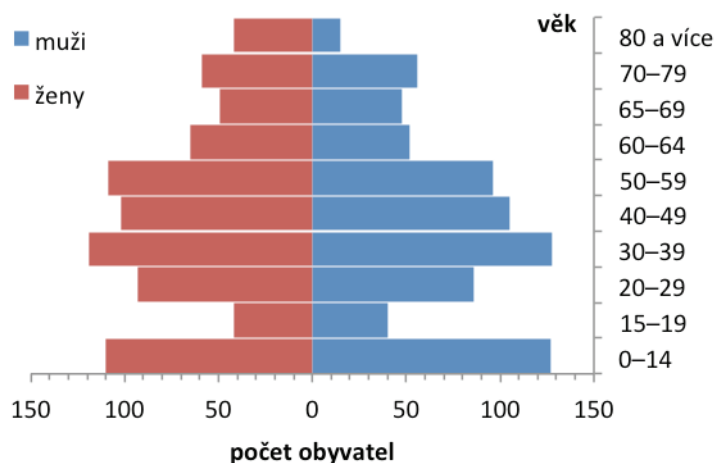

Obr. 4.3: Nebovidy - věková pyramida [38]

Demografickou strukturu Ostopovic vykresluje věková pyramida, viz obr. 4.4. Muži (128) a ženy (119) ve věku 30–39 let tvoří v obci nejpočetnější šestnáctiprocentní skupinu, jejich děti reprezentují s nepatrným rozdílem 10 osob druhou nejpočetnější, 15%,

skupinu (muži 127, ženy 110). Data Českého statistického úřadu (ČSÚ) zachycují, že nezanedbatelnou část obyvatel, tj. 25 %, tvoří senioři ve věku 60 a více let.

Demografická struktura se začala měnit cca od roku 2000, kdy začaly na okraji obce vznikat nové ulice rodinných domů.

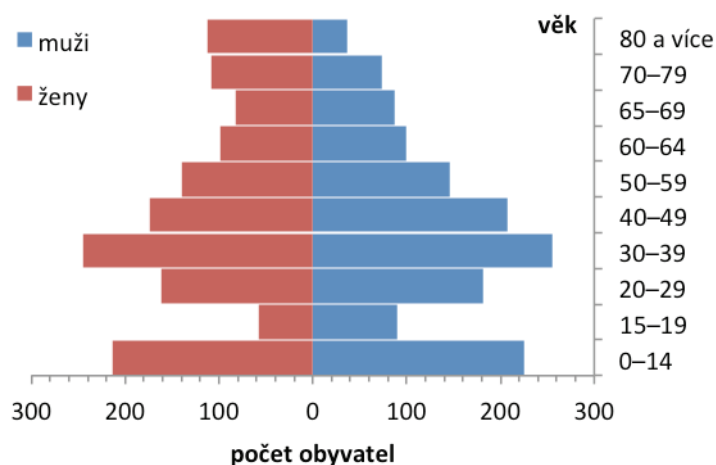

Obr. 4.4: Ostopovice – věková pyramida [39]

Střelice (obr. 4.5) jsou reprezentovány 18 % obyvatel ve věku 30–39 let (muži 255, ženy 245) a jejich potomky 0–14 let (muži 225, ženy 214). Věková pyramida zachycuje u žen nad 65 let neobvyklou skutečnost – nárůst počtu seniorek se zvyšujícím se věkem – z 82 (65–69 let) na 112 (80 a více let). U mužů ve stejném věku se tato anomálie neobjevuje.

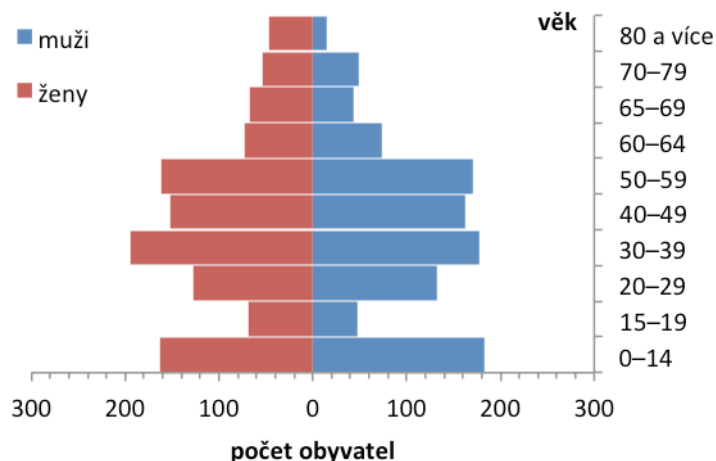
Ve Střelicích se nachází dům s pečovatelskou službou, což mohlo věkovou strukturu ovlivnit.

Z významného zastoupení dětí do 14 let (16 %) a seniorů nad 60 let (25 %) lze očekávat zájem o místní mateřskou, základní, základní uměleckou školu a dům s pečovatelskou službou.

Obr. 4.5: Střelice – věková pyramida [40]

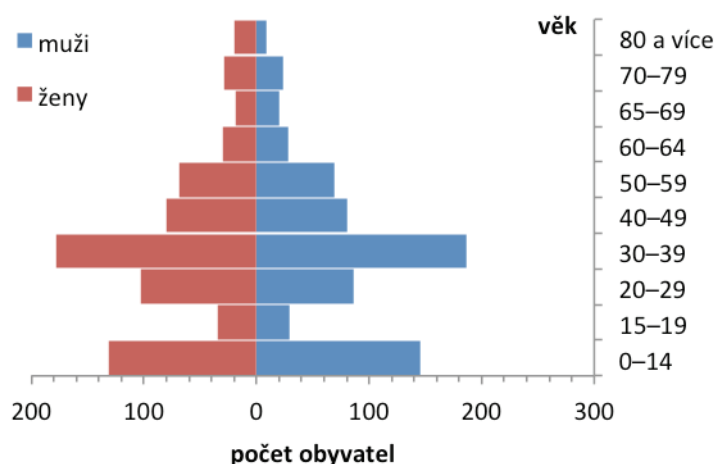
K hlavním demografickým skupinám Troubska (obr. 4.6) patří muži a ženy ve věku 30–39 let (celkem 373, tj. 17 %), 40–49 let (celkem 314, tj. 15 %), 50–59 let (celkem 331, tj. 15 %) a děti v rozmezí 0–14 let (celkem 346, tj. 16 %). Nejméně početnou skupinou jsou senioři, především ve věku 80 a více let (celkem 62, tj. 3 %).

Obr. 4.6: Troubsko - věková pyramida [41]

Obyvatelé Popůvek ve věku mezi 30 a 39 lety jsou zastoupeni 27 % (muži 186, ženy 178). Současně s nimi představují 20% podíl jejich děti do 14 let (muži 145, ženy 131), tzn., že nově vzniklé a vznikající rodiny tvoří téměř polovinu (47 %) všech obyvatel Popůvek, viz obr. 4.7.

Na snížení věkového průměru mělo významný vliv přistěhování produktivní generace do nově vznikajících ulic rodinných domů. Naopak seniorů nad 60 let žije v obci jen 178, tj. 13 %.

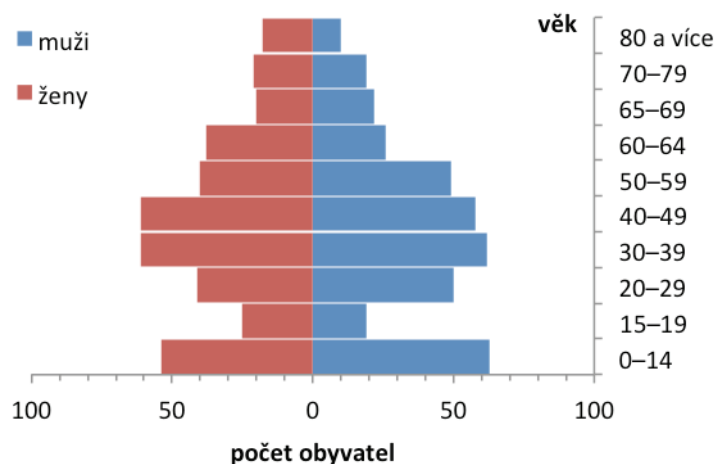

Obr. 4.7: Popůvky - věková pyramida [42]

Hlavní demografická struktura (obr. 4.8) Omic je tvořena třemi skupinami – 30–39 let (celkem 123, tj. 16 %), 40–49 let (celkem 119, tj. 16 %) a 0–14 let (celkem 117, tj.

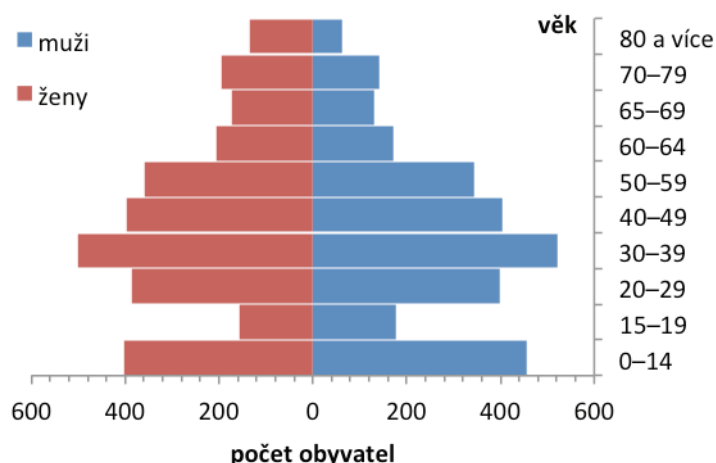
15 %). Zastoupení žen je v prvních dvou uvedených kategoriích shodné, tj. 61. Senioři nad 60 let jsou zastoupeni 23 %.

Pro obyvatele v předškolním a školním věku bude zásadní prioritou dostupnost mateřských a základních škol (viz kap. 2.2.2). Mgr. Eva Matušková, ředitelka MŠ, předpokládá, že zájem rodičů dětí nad 3 roky věku uspokojí [43].

Obr. 4.8: Omice - věková pyramida [44]

Nejpočetnější osmnáctiprocentní složkou demografické struktury Rosic, viz obr. 4.9, jsou muži (522) a ženy (502) ve věku 30–39 let. 859 obyvatel (15 %) reprezentuje část obyvatel do 14 let. Drobný výkyv zachytil obr. 4.9 u skupiny 70–79 let – ve srovnání s věkem 65–69 let došlo k nárůstu o 34 osob, tj. 11% meziskupinový nárůst. Pro senioery je nejdůležitější co nejkratší čekací doba na ubytování v Penzionu pro důchodce.

Obr. 4.9: Rosice - věková pyramida [45]

4.1.1 SHRNUŤÍ

Demografická struktura zkoumaného segmentu je více či méně homogenní. Nejpočetnější skupinou jsou lidé v produktivním věku, tj. 30–39 let a jejich děti do 14 let. Z porovnání všech věkových struktur vyplývá, že obyvatelstvo zkoumaného segmentu

i celorepublikově průměrně stárne – regresivní charakter věkových pyramid (nejméně dětí a nejvíce seniorů). S ohledem na trvalou udržitelnost je optimální progresivní demografická struktura (věková pyramida) – dětská část populace převažuje nad produktivní a produktivní nad seniorskou. Regresivní demografická struktura představuje pro společnost ekonomickou zátěž – starobní důchody, sociální příspěvky a v neposlední řadě příspěvky na provoz sociálních zařízení a dotace na výstavbu nových.

K zajištění trvalé udržitelnosti bude nutné, především v menších a vzdálenějších obcích, omlazení populace. Odchod starousedlíků a seniorů z obce do města není tak častý. K omlazování v některých obcích již došlo a nadále dochází – snižování věkového průměru se týká Moravan, Nebovid, Ostopovic a Popůvek. Aby k omlazení mohlo dojít, je nezbytné vytvořit optimální až nadstandardní podmínky pro nově příchozí. Bude nutné zajistit dobrou dopravní dostupnost, dostatečnou kapacitu místních mateřských a základních škol, volnočasové aktivity (dětská hřiště, kino atp.) a nákupní možnosti. Jedná se ale jen o lokální řešení populační problematiky, především v suburbanizovaných obcích. Všude jinde je nutno počítat se stárnutím bez ohledu na nadstandardní životní podmínky.

Pro stávající obyvatele, především pro seniory, zkoumaného segmentu je a nadále bude nejdůležitější dostupnost zdravotní péče a sociálních služeb. V případě domů pro seniory to je dostatečná kapacita a zkrácení čekací doby.

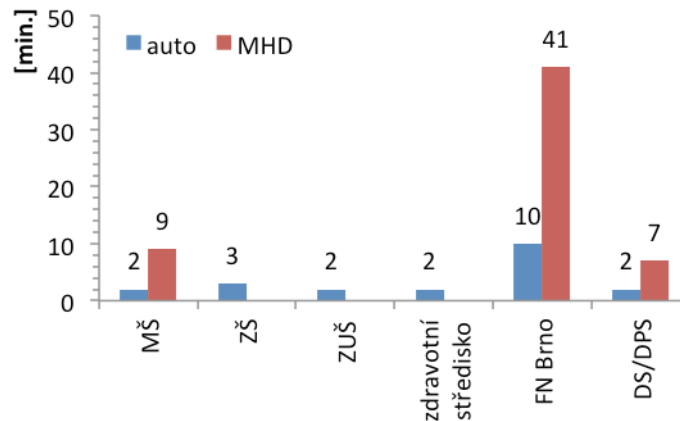
4.2 DOPRAVNÍ DOSTUPNOST SLUŽEB

Dopravní dostupnost měst a obcí ve zkoumaném segmentu je zajišťována individuálně – autem a městskou hromadnou dopravou (MHD). Celý mikroregion je součástí Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje (IDS JMK).

Z hlediska dopravní dostupnosti služeb jsou Modřice pro občany velmi perspektivním místem. Ve městě se nachází všechna sledovaná zařízení – mateřská škola (MŠ), základní škola (ZŠ), základní umělecká škola (ZUŠ), zdravotní středisko a dům pro seniory (DS).

Všechny služby jsou dostupné prostřednictvím auta během jednotek minut, viz obr. 4.10. Městskou hromadnou dopravou je přístupná jen mateřská škola a dům pro seniory – v Modřicích se nachází celkem 11 zastávek MHD. U ZŠ, ZUŠ a zdravotního střediska se zastávky MHD nachází mimo měřenou trasu. Vhodnou alternativou městské hromadné dopravy je pěší chůze.

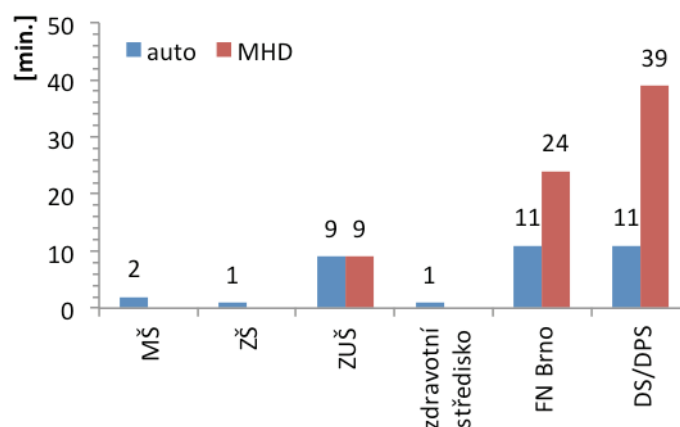
Graf dopravní dostupnosti (obr. 4.10) zachycuje i dostupnost komplexní zdravotní péče ve Fakultní nemocnici Brno (FN Brno), Jihlavská 20. Autem cesta trvá 10 min. a MHD 41 min.

Obr. 4.10: Modřice - dopravní dostupnost služeb [14]

Moravany budou po navýšení kapacit škol vhodnou obcí pro rodiny s malými dětmi. V obci je k dispozici mateřská škola, základní škola a zdravotní středisko – cesta autem trvá 1–2 min. (obr. 4.11).

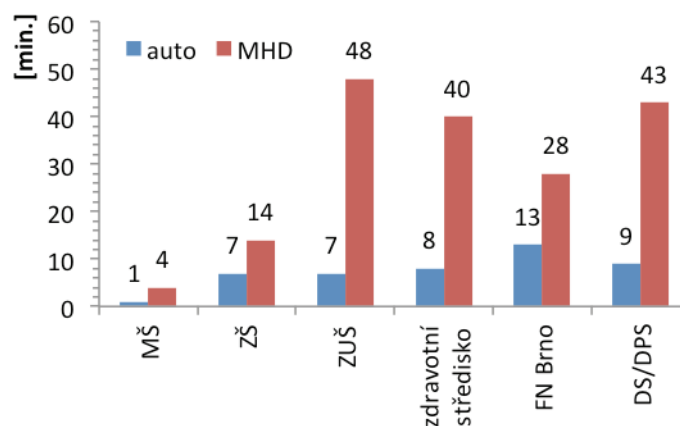
Všechna zařízení se nachází mimo dosah městské hromadné dopravy. Využití auta/MHD je nutné při návštěvě nejbližší ZUŠ a DS v Modřicích. Při využití auta je doba jízdy 9 a 11 min., cesta městskou hromadnou dopravou trvá cca půl hodiny. Pro pohyb po obci je nejrychlejší pěší chůze. FN Brno je od Moravan vzdálena 11 min. (autem) a 24 min. (MHD).

Obr. 4.11: Moravany - dopravní dostupnost služeb [14]

Obr. 4.12 zachycuje časovou dostupnost služeb Nebovid – v obci se nachází jen mateřská škola (přeprava autem trvá 1 min., MHD 4 min.).

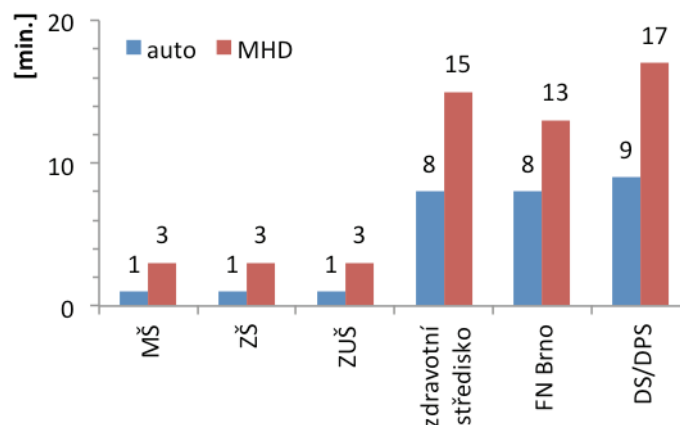
Nejrychleji se žáci dopraví do ZŠ v Moravanech (auto 7 min., MHD 14 min.) a do ZUŠ v Ostopovicích. Nejbližší zdravotní středisko a dům s pečovatelskou službou se nachází ve Střelicích (autem 8 a 9 min., MHD 40 a 43 min.). Pro občany bez auta je nejrychlejší návštěva Fakultní nemocnice Brno. Časová úspora oproti zdravotnímu středisku ve Střelicích je 12 min.

Obr. 4.12: Nebovice – dopravní dostupnost služeb [14]

Obecní vybavenost Ostopovic (mateřská, základní a základní umělecká škola) poskytuje zázemí rodinám s dětmi. Školy jsou soustředěny do dvou sousedních budov, které jsou dostupné autem i autobusem MHD. Cesta trvá dle dopravního prostředku 1–3 min. (obr. 4.13).

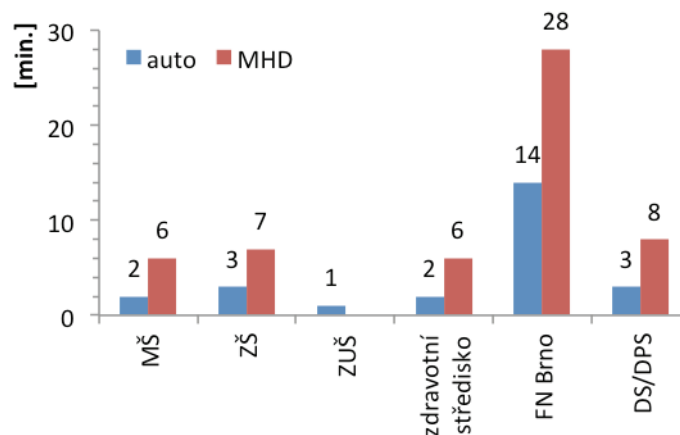
Zdravotní středisko a dům s pečovatelskou službou ve Střelicích se nachází v dojezdové vzdálenosti 8 a 9 min. (autem), autobusem 15 a 17 min. Cesta do FN Brno městskou hromadnou dopravou je o 2 min. rychlejší než cesta do střediska ve Střelicích.

Obr. 4.13: Ostopovice – dopravní dostupnost služeb [14]

Střelice občanům nabízí s dobrou dopravní dostupností (obr. 4.14) kompletní spektrum sledovaných služeb, tj. MŠ, ZŠ, ZUŠ, zdravotní středisko a DPS (dům s pečovatelskou službou). Časová dostupnost se, dle dopravního prostředku, pohybuje od 2 do 8 min.

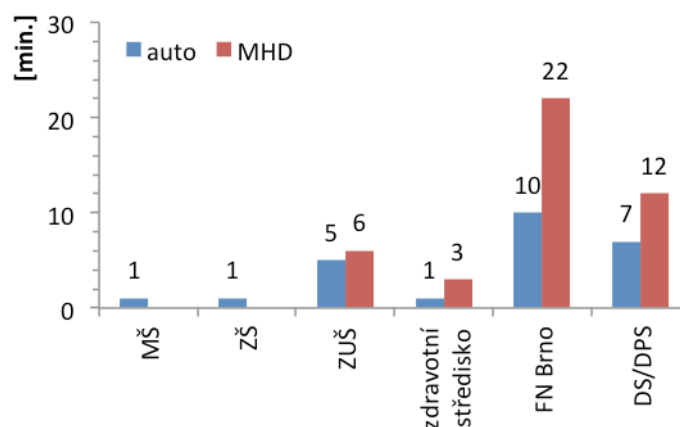
Služby jsou z převážené části soustředěny do středu obce, což občanům umožňuje přesun prostřednictvím pěší chůze. Pacienti vyžadující specializované vyšetření se dopraví do Fakultní nemocnice Brno v rozmezí 14 a 28 min.

Obr. 4.14: Střelice - dopravní dostupnost služeb [14]

Časovou náročnost dostupnosti služeb pro obyvatele Troubska zachycuje obr. 4.15. Mateřská a základní škola jsou (od počátečního bodu měření – červeného bodu na mapě, viz obr. 3.11) dostupné pouze autem nebo pěší chůzí.

Pro zájemce o hudební, taneční nebo výtvarný obor je nejbližší uměleckou školou ZUŠ Střelice (autem 5 min., MHD 6 min.). Dostupnost zdravotního střediska zajišťuje od něho 35 m [14] vzdálená autobusová zastávka „Troubsko, obecní úřad“ – po obci je rozmístěno celkem 7 zastávek městské hromadné dopravy. Senioři vyžadující péči DS nebo DPS mohou čerpat služby v nedalekých Střelicích, cesta autem trvá 7 min. a MHD 12 min. 10–22 min., dle dopravního prostředku, vzdáleným centrem lékařské péče je Fakultní nemocnice Brno.

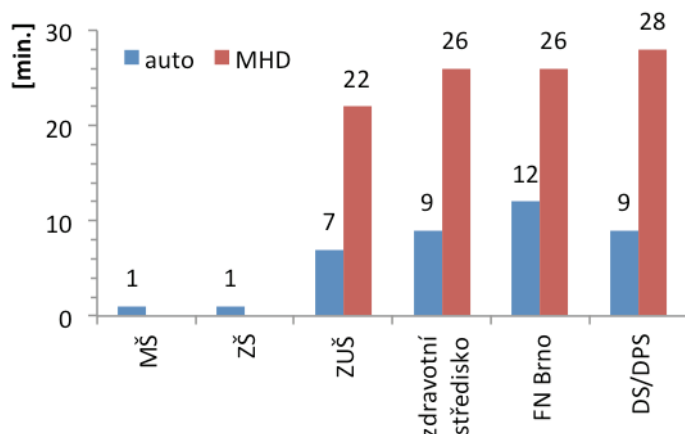

Obr. 4.15: Troubsko - dopravní dostupnost služeb [14]

Mateřská a základní škola v Popůvkách se nachází na ulici Školní, která není MHD obsluhována – školy jsou dostupné pouze autem nebo pěší chůzí.

Další služby, jako je ZUŠ, zdravotní středisko a DPS, jsou pro občany Popůvek dostupné ve Střelicích. Obr. 4.16 vykresluje časovou dostupnost všech sledovaných služeb. Z grafu vyplývá, že dostupnost zdravotního střediska ve Střelicích městskou hro-

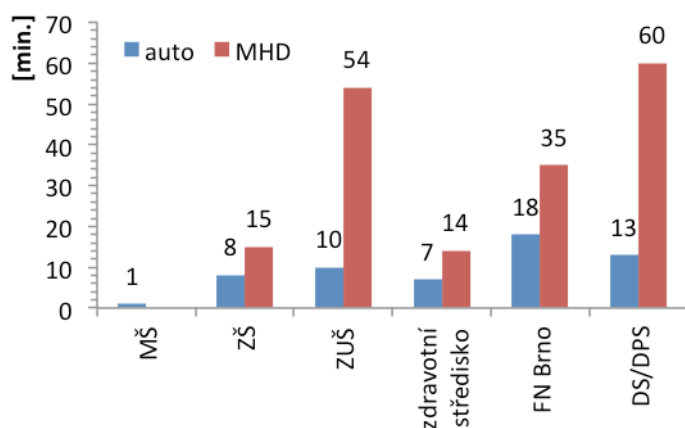
madnou dopravou je shodná (26 min.) s dojezdovým časem do Fakultní nemocnice Brno, která disponuje rozsáhlejšími diagnostickými možnostmi. Autem je jízda do střelického zdravotního střediska o 3 min. kratší.

Obr. 4.16: Popůvky – dopravní dostupnost služeb [14]

Ze sledovaných služeb, které se v obci nachází, je pro obyvatele Omice dostupná pouze mateřská škola. MŠ je pouze přístupná autem nebo pěší chůzí. Situaci zachycuje obr. 4.17.

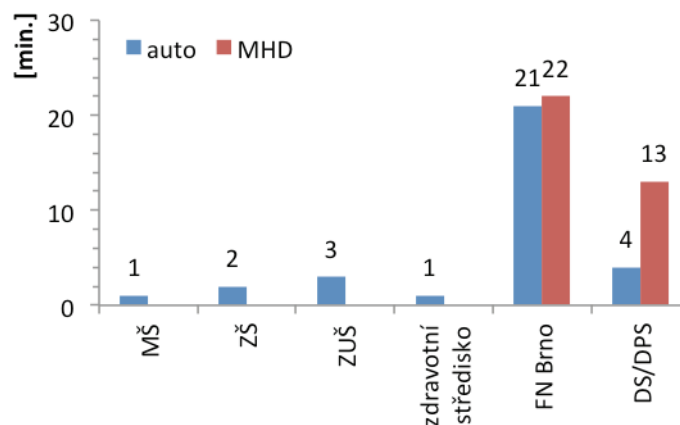
Nejbližší základní škola je v Popůvkách, cesta autem zabere 8 min. a MHD 15 min. Základní umělecká škola a dům s pečovatelskou službou je v cca hodinu (MHD) vzdálených Střelicích, autem je doba jízdy přibližně čtvrtinová. Zdravotní péče je nejrychleji dostupná v Troubsku, cesta do FN Brno vyžaduje dvojnásobný čas, tj. 18 a 35 min. (auto a MHD).

Obr. 4.17: Omice – dopravní dostupnost služeb [14]

Rosice poskytují občanům komplexní zázemí – ve městě se nachází mateřská, základní i základní umělecká škola, zdravotní středisko a penzion pro důchodce (PPD). Město je svojí vybaveností vhodné pro všechny věkové kategorie, jednotlivce i rodiny.

Všechna školská zařízení se nachází mimo dosah městské hromadné dopravy a jsou dostupná pouze autem nebo pěší chůzí, časová dostupnost viz obr. 4.18. Zdravotní středisko na Palackého náměstí je taktéž bez možnosti využití MHD. Penzion pro důchodce je dostupný městskou hromadnou dopravou (zastávka Rosice, Kamínky) a následnou pětiminutovou pěší chůzí. Cesta trvá celkem 13 min., autem je o 9 min. rychlejší. Přeprava do Fakultní nemocnice Brno je s využitím auta ve srovnání s MHD o 1 min. rychlejší, tj. 21 min.

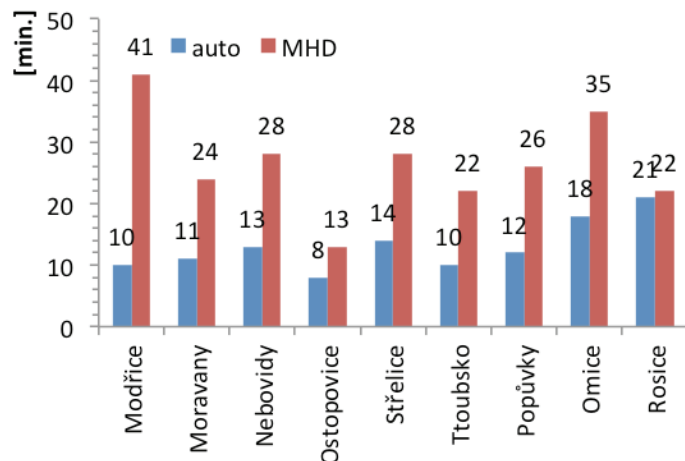

Obr. 4.18: Rosice – dopravní dostupnost služeb [14]

4.2.1 SHRNU TÍ

Dopravní dostupnost v menších a vzdálenějších obcích lze vyhodnotit jako nedostačující. Některé sousední obce, např. Moravany a Ostopovice, nejsou přímo propojeny linkou městské hromadné dopravy. Vzájemné propojení obcí prostřednictvím linek MHD (IDS JMK) by potenciálně zkrátilo dojezdové časy mezi jednotlivými sousedními obcemi a usnadnilo využívání geograficky blízkých služeb okolních měst a obcí. Ve stávajícím uspořádání je IDS JMK koncipován hvězdicově tak, že její střed tvoří město Brno. Konečným důsledkem je, že časová a geografická vzdálenost vzájemně nekorespondují. Pro rozvoj decentralizované sítě sociálních služeb se, z hlediska dopravní obslužnosti, jeví jako ideální fill/partial mesh topologie. Je evidentní, že toto dopravní uspořádání nebude primárně podporováno IDS JMK, obce by ale mohly vytvořit ostrovní dopravní systém s návazností na páteřní linky IDS JMK.

Souhrnný graf (obr. 4.19) zachycuje dopravní dostupnost Fakultní nemocnice Brno, resp. obchodní a nákupní zóny Campus Square v Brně-Bohunicích. Z provedeného měření jednoznačně vyplývá, že obcí s nejlepší dopravní dostupností jsou Ostopovice (auto 8 min., MHD 13 min.). Cesta autem trvá nejdéle z Rosic (21 min.) a městskou hromadnou dopravou z Modřic (41 min.).

Obr. 4.19: Dopravní dostupnost FN Brno, resp. OC Campus Square

Vzhledem k nízké penetraci automobilů v seniorské populaci je jejich hlavním dopravním prostředkem MHD. Aby městská hromadná doprava mohla konkurovat přepravě autem, je nezbytné, aby interval odjezdů MHD byl rovnoměrně rozložen do celého dne a mimo dopravní špičku byly intervaly zkráceny. Typickým příkladem jsou Ostropovice: v pracovní den ráno (7–8 h) je odjezd ze zastávky „Ostropovice, smyčka“ v intervalu 6–10 min. Po 9. h se interval odjezdů prodlouží na 1 h. O víkendu a svátcích je rozmezí taktéž hodinové. Dlouhé intervaly mimo špičku jsou pro cestující nekomfortní – pokud cestující cestuje na přesně stanovený čas (např. lékařské vyšetření), musí cestovat s velkým časovým předstihem.

Řešení představuje zkrácení intervalů odjezdů MHD, především mimo špičku, o víkendech a svátcích. Alternativním řešením je zavedení obecního/seniorského taxi, které by si občan s předstihem objednal a v dohodnutý čas by byl odvezen na požadované místo. Cena služby by byla nižší než v případě komerčního taxi – účtovány budou jen reálné náklady bez marže.

4.3 ŠKOLSTVÍ

Město Modřice, jako zřizovatel dvou příspěvkových organizací, na svém katastrálním území provozuje mateřskou a základní školu. Součástí vzdělávacího systému je i Základní umělecká škola Ořechov – odloučené pracoviště Modřice – příspěvková organizace Jihomoravského kraje [17], [46].

Mateřská školka v prvním kole přijímacího řízení na školní rok 2015/2016 přijala 45 dětí, zápis na školní rok 2016/2017 proběhne 26. 4. 2016 – celková kapacita je 176 žáků.

MŠ pro svoje žáky zajišťuje řadu zájmových činností a akcí – např. ekologickou výchovu, výuku anglického jazyka, plavání, školu v přírodě, taneční kroužek. Ve spolu-

práci s Občanským sdružením Diakonie Broumov proběhla ve školním roce 2013/2014 sbírka použitého oblečení [46].

Základní škola, obr. 4.20, s ročníky 1. a 2. stupně má aktuálně (únor 2016) kapacitu 400 žáků, od 1. 9. 2016 bude kapacita navýšena na 550 žáků. Zápisu na školní rok 2016/2017 se zúčastnilo 74 dětí [47].

V průběhu školního roku pořádá škola akce pro veřejnost, jako např. předvánoční jarmark, vánoční vystoupení a pro žáky 1.–5. třídy je k dispozici kroužek sborového zpívání. ZŠ umožňuje pronájem školního hřiště, tělocvičny a v průběhu letních prázdnin zpřístupňuje školní zahrady a hřiště veřejnosti [46].

Obr. 4.20: Modřice – základní škola

Základní umělecká škola v Modřicích se specializuje na výuku čtyř oborů – hudebního, výtvarného, literárního a tanečního. ZUŠ Ořechov má celkovou kapacitu 327 žáků, pobočku Modřice navštěvuje 145 žáků. Ke studiu ve školním roce 2015/2016 bylo přijato 26 dětí, 3 nepřijati. K dispozici je přípravné studium, základní studium (1. a 2. stupeň) a studium pro dospělé [48], [49].

Obec Moravany v roce 2009 vybuodovala na okraji obce, v blízkosti lesa, novou obecní mateřskou školu (obr. 4.21), ke které byly v roce 2011 přistavěny další dvě třídy. Po přístavbě je celková kapacita školy 103 dětí (100% obsazenost). Mgr. Kateřina Havránková, ředitelka MŠ Moravany, uvedla, že se zápisu na školní rok 2015/2016 zúčastnilo 80 dětí, přijato bylo 35 (téměř všechny děti pochází z Moravan) [50].

Součástí MŠ je zahrada, která bude sloužit i k výukovým účelům – pěstování a pozorování růstu bylin. K rozvoji schopností dětí nabízí mateřská škola několik kroužků a kurzů – keramickou dílnu, hru na flétnu, plavání, bruslení, lyžování a školu v přírodě [51], [52].

Obr. 4.21: Moravany – mateřská škola

Základní škola v Moravanech je školou pouze s 1. stupněm. Ve školním roce 2015/2016 navštěvuje školu 115 žáků (kapacita 130 žáků) – z důvodu výstavby nových rodinných domů se každoročně počet žáků zvýší. Na školní rok 2016/2017 je z kapacitních důvodů omezen počet přijatých žáků – pro spádové děti je vyhrazeno 30 míst [53].

ZŠ je vybavena vlastní jídelnou a družinou. Výuka tělesné výchovy probíhá mimo areál školy – využívána je obecní tělocvična s hřištěm. Žáci ve volném čase mohou navštěvovat školní i mimoškolní kroužky [54].

- Školní kroužky – sbor, dys-kroužek, taneční kroužek a keramika [54].
- Mimoškolní kroužky – judo, deskové hry, hudební nauka, angličtina, vědecké pokusy a náboženství [54].

Nebovidy, druhá nejmenší obec ve sledované oblasti, zajišťují pouze předškolní vzdělávání. Mateřská škola (obr. 4.22) se nachází v budově obecního úřadu a disponuje pouze dvěma třídami s celkovou kapacitou 50 žáků (25 žáků / 1 třída), kuchyní a zahradou. Zápisu na školní rok 2015/2016 se zúčastnilo 33 dětí, přijato bylo 14. V průběhu září 7 žáků odešlo – na uvolněná místa byli dodatečně přijati noví žáci. Na školní rok 2016/2017 bylo podáno 31 žádostí o přijetí, přijato bylo 17 dětí [55].

MŠ nabízí všestranný rozvoj dětí, výuku anglického jazyka, školy v přírodě, divadelní představení i výlety po okolí. MŠ Nebovidy, vzhledem ke své malé kapacitě, spolupracuje na společných akcích s MŠ a ZŠ Moravany [56], [18].

Obr. 4.22: Nebovidy – mateřská škola v budově obecního úřadu

Nejbližší základní škola se nachází v Moravanech a Ostopovicích – obě školy jsou pouze s 1. stupněm. Žáci 2. stupně musí dojíždět do cca 7 km vzdálených Modřic, Rosic nebo Brna [18].

Předškolní a školní vzdělávání v Ostopovicích probíhá v obecní mateřské a základní škole (obr. 4.23). Pro zkvalitnění výuky proběhla ve školním roce 2010/2011 rozsáhlá rekonstrukce a modernizace stávající budovy. Po modernizaci je kapacita MŠ 73 žáků a ZŠ 100 žáků. Zápisu na školní rok 2016/2017 se zúčastnilo celkem 22 dětí. Hlavním principem MŠ a ZŠ je nabízet kvalitní výuku v rodinném prostředí a rozvoj individuálních dovedností [57], [58].

Obr. 4.23: Ostopovice – mateřská a základní škola

Mateřská škola je rozdělena na tři třídy dle věkových kategorií – do 4 let, 4–5 let a 5–6 let. Pro snadnější přechod žáků z MŠ na ZŠ jsou se ZŠ pořádány společné akce. Mateř-

ská škola svým žákům také nabízí výuku anglického jazyka, taneční a kung-fu kroužek [59], [58], [60].

Ostopovická základní škola je pouze jednostupňová. V rámci výuky je používáno několik výukových metod – Global Storylines (výuka příběhem), Hejného metoda (netradiční způsob výuky matematiky) a Sfumato (splývavé čtení). ZŠ klade důraz i na zájmové aktivity, mezi které patří např. anglický a německý jazyk, taneční, Ostopovické kreativní divadlo, keramický a sportovní kroužek [61], [62].

Ve volném čase mohou žáci navštěvovat i výuku hudebních a tanečních oborů, které v obci vyučuje Základní umělecká škola Střelice – pobočka Ostopovice. V rámci hudebního oboru jsou vyučovány předměty: klávesové a dechové nástroje, zpěv a hudební nauka. Taneční tvorba a interpretace jsou předmětem tanečního oboru. Výuka je určena pro žáky od 7 do 14 let, k dispozici je i studium pro dospělé [63], [64], [65].

Mateřská a základní škola ve Střelicích jsou právním subjektem zřízeným obcí. MŠ je rozdělaná do dvou budov na ul. Školní a na ul. V Cihelně. V budově MŠ Školní (obr. 4.24) jsou 3 třídy, druhá budova disponuje pouze jednou třídou. Celková kapacita je 102 žáků. Ve školním roce 2015/2016 nebylo přijato 17 dětí, které nesplnily kritéria pro přijetí (trvalý pobyt ve Střelicích nebo věk 3 let) [66].

Hlavním cílem MŠ je vytvoření příjemné atmosféry, ve které se budou děti cítit bezpečně a spokojeně. Ve školním roce 2015/2016 byly otevřeny kroužky zumby, logopedie, zpívání a hraní na flétnu, angličtiny, tancování a kurzy plavání [67], [68], [69].

Obr. 4.24: Střelice – mateřská škola

ZŠ je školou s 1. a 2. stupněm s celkovou kapacitou 380 žáků. Škola zajišťuje výuku žáků i z okolních obcí – Radostic, Troubska, Omic, Popůvek a Prštic. Během roku jsou pro zpestření a oživení výuky zařazovány netradiční výukové dny – projektové dny a dny

zaměřené na soutěže, zábavu a legraci. Netradiční výukové dny většinou probíhají při příležitosti významných dnů, svátků a výročí [67].

V roce 1991 byla otevřena Základní umělecká škola Střelice. Na podzim 2015 byla budova rekonstruována. Škola nabízí vzdělání v hudebním, tanečním a výtvarném oboru. Výuka probíhá každý pracovní den v odpoledních hodinách dle individuálního rozvrhu. ZUŠ mohou navštěvovat děti od 5 let. Příjímacího řízení v roce 2015 se zúčastnilo 130 dětí, přijato bylo pouze 29 – ZUŠ pojme 250 žáků. Pololetní školné je, dle studovaného oboru, 230–300 Kč [70], [71], [72].

Mateřská a základní škola v Troubsku (obr. 4.25) se nachází 128 m od autobusové zastávky „Troubsko, U kapličky“ [14]. ZŠ je pouze jednostupňová. Ve školním roce 2015/2016 jsou kapacity 1.–5. třídy naplněny. Od roku 2012 se počet žáků zdvojnásobil – dříve probíhala v jedné třídě souběžná výuka více ročníků. K obohacení a zefektivnění výuky došlo v rámci projektu Aktivní škola – v rámci výuky na počítačích jsou pro žáky připraveny výukové a cvičné testy. Pro děti předškolního věku a žáky nižších ročníků byla participace na projektu Klokanův kufr významným přínosem – získaly pomůcky sloužící k rozvoji sluchového a zrakového vnímání, všech jazykových rovin, prostorové orientace a matematických představ [73].

Obr. 4.25: Troubsko – mateřská a základní škola

Během školního roku je na každý měsíc připravena školou alespoň jedna akce – pohádkové odpoledne na zahradě MŠ, drakiáda, beseda s PČR, dopravní výchova atd. [74]

Obec Popůvky je zřizovatelem dvou příspěvkových organizací – mateřské a základní školy. Výuka v MŠ a ZŠ vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání [75], [76].

Provoz mateřské školy byl zahájen ve školním roce 2012/2013. Budova MŠ disponuje dvěma třídami s celkovou kapacitou 56 dětí. Počet uchazečů na školní rok 2016/2017 není aktuálně (únor 2016) k dispozici – zápis proběhne 20.–21. 4. 2016. Třídy jsou sestaveny z dětí smíšeného věku v rozmezí 2,5–7 let. Součástí školy je zahrada s pískovištěm, houpačkami, horolezeckou stěnou a lavičkami (využit lze i blízké fotbalové hřiště) [77], [75].

Základní škola Popůvky (obr. 4.26) se řadí do skupiny malotřídních škol s prvním stupněm. Počet žáků navštěvujících školu se pohybuje mezi 20 a 45. Škola klade důraz na moderní výukové metody rozvíjející vědomosti a schopnosti samostatného myšlení – práce s počítačem je do výuky zařazena již v první třídě. Škola nabízí i několik dobrovolných kroužků, mezi které patří např. počítačový, dramatický, výtvarný nebo kroužek anglického jazyka [76].

Obr. 4.26: Popůvky – základní škola

Vzdělávání dětí v Omicích zajišťuje jednotřídní mateřská škola (obr. 4.27) s kapacitou 28 žáků. Třída je věkově smíšená. Ve školním roce 2016/2017 se přestupem dětí na základní školu uvolní 14 míst [43].

Součástí MŠ je zahrada s pískovištěm, dřevěnými průlezkami, houpačkami, skluzavkami a zahradním domečkem. Škola se nachází poblíž lesa, který je často využíván k vycházkám se sportovním zaměřením – žáci jsou vedeni ke vztahu k okolní přírodě [78].

Obr. 4.27: Omice – mateřská škola

Kvůli chybějící základní škole musí žáci dojíždět do okolních obcí a měst – Popůvek, Troubska, Střelice, Rosice nebo Brno.

Město Rosice je zřizovatelem čtyř organizací – Mateřská škola Zámecká Rosice, Základní škola Rosice, Základní umělecká škola a Středisko volného času Rosice [79].

MŠ byla vybudována v padesátých letech a v roce 2013 prošla rozsáhlou rekonstrukcí, při které byly vybudovány nové třídy – aktuálně (únor 2016) je v provozu 7 tříd s celkovou kapacitou 252 žáků. V roce 2015 se zúčastnilo zápisu 98 dětí [80].

Mateřská škola nabízí dětem řadu kurzů – plavání, bruslení, in-line bruslení, lyžování, golf, keramika, hra na flétnu, výuka angličtiny a logopedie [81].

Základní škola (obr. 4.28) je dvoustupňová s celkovou kapacitou 735 žáků. Zápisu na školní rok 2016/2017 se zúčastnilo 89 dětí. V roce 2001 se stalo jednou z priorit vzdělání a výchovy environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO). EVVO je do výuky začleněno formou včleňování problematiky do všech předmětů, práce v celorepublikových a mezinárodních projektech (Ekoškola, Recyklohraní), projektových dnů, adopce zvířat v ZOO Brno, zařazování exkurzí a výukových programů ve střediscích ekologické výchovy, škol v přírodě a ekopobytnů [82], [83], [84], [85].

Obr. 4.28: Rosice – základní škola

Základní umělecká škola se specializuje na výuku tří oborů, a to: hudebního, výtvarného a tanečního. Každý měsíc jsou pořádány žákovské koncerty, v prosinci se koná vánoční koncert a v červnu koncert závěrečný [86].

Středisko volného času (SVČ) poskytuje zájmové vzdělávání, které umožňuje pozitivní trávení volného času dětí, mládeže i dospělých. SVČ cílí na sebepoznání, rozvoj osobnosti, komunikaci, spolupráci a zodpovědnost vůči sobě i ostatním. Středisko zajišťuje relaxační, kompenzační, sociálně-preventivní a výchovnou funkci. Organizovány jsou pravidelné i příležitostné činnosti [87].

- Pravidelná činnost – kroužky (sportovní, výtvarné a jazykové), kluby (otevřený klub, instruktoři, rodiče s dětmi, žongléři, zájmové skupiny), odbornosti (příroda, divadlo, modeláři) a jazykové kurzy [87].
- Příležitostná činnost – jednorázové akce pro širokou veřejnost, semináře na různá témata, soutěže a diskotéky [87].

4.3.1 SHRNU TÍ

Z analýzy vyplývá, že ve většině zkoumaného segmentu, tedy v menších obcích, převládají základní školy pouze s prvním stupněm, nebo školy zcela chybí (Nebovidy a Omice). Kompletní základní vzdělání (1. a 2. stupeň) je žákům poskytováno v Modřicích, Střelicích a Rosicích.

Na celém území mezi Modřicemi a Rosicemi trvale žije 3 852 dětí ve věku do 14 let, tedy potenciálních žáků mateřských a základních škol. Zjištěná a potvrzená ka-

pacita všech MŠ a ZŠ je 2 179 žáků – MŠ 664 žáků, ZŠ 1 515 žáků (odhadovaná¹ 2 500 žáků). Dle vlastního odhadu² by mělo mateřskou školu navštěvovat cca 800 dětí a základní školu cca 2500 dětí. Letošních zápisů (r. 2016) do prvních ročníků se zúčastnilo celkem 424 dětí³ (MŠ 222 dětí, ZŠ 202 dětí), tj. 20 % celkové kapacity všech škol.

Provedená analýza a rozhovory s řediteli škol potvrzují, že ve zkoumaném segmentu je kapacita škol nedostatečná. V úvahu je nutné vzít i fakt, že školu nenavštěvují jen žáci daného města či obce, ale i žáci jiných obcí mimo analyzovanou oblast. Řešením je stále navyšování kapacit.

4.4 ZDRAVOTNICTVÍ

Zdravotní péče je na území Modřic zajišťována prostřednictvím tří ordinací praktického lékaře pro dospělé, jedné ordinace praktického lékaře pro děti a dorost, tří stomatologů, dvou gynekologů, devíti specialistů (psychiatrie, rehabilitace) a tří lékáren [17].

Ordinace lékařů jsou soustředěny do dvou zdravotních středisek na ulicích Benešova 437 a Nádražní 663. Středisko na Benešově ul. (obr. 4.29) se nachází cca 600 m od zastávek městské hromadné dopravy Modřice, Husova; Modřice, Brněnská a Modřice, Tyršova. Druhé zdravotní zařízení se nachází v těsné blízkosti autobusové zastávky Modřice, žel. st. [88], [18]

Obr. 4.29: Modřice – zdravotní středisko, Benešova ul.

¹ Kapacita nebyla zjištěna v MŠ Modřice, ZŠ Střelice, MŠ a ZŠ Troubsko a ZŠ Popůvky – ředitelé odmítli rozhovor.

² Méně podrobná data Českého statistického úřadu – dodávaný věkový interval 0–14 let.

³ Zájemci nebyli zjištěni a započítáni v MŠ Modřice, ZŠ Střelice, MŠ a ZŠ Troubsko a ZŠ Popůvky – ředitelé odmítli rozhovor.

Nejbližší nemocnice zajišťující komplexní zdravotní péči je 7 km vzdálená Nemocnice Milosrdných bratří. Cesta autem trvá přibližně 10 min. a MHD 19 min. Fakultní nemocnice Brno-Bohunice a Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně jsou vzdáleny 10 km [18]

Zdravotní péče v Moravanech je zajišťována dvěma praktickými lékaři – pro dospělé, pro děti a dorost. Ambulance lékařů se nachází v budově Klubu důchodců (ul. Vnitřní 24). Ordinační doba pro dospělé je od pondělí do pátku a pro děti a dorost pondělí, středa a čtvrtek. V případě potřeby mohou obyvatelé obce navštěvovat lékaře v Modřicích nebo ve FN Brno [89].

Zdravotní středisko ve Střelicích (obr. 4.30) se nachází na ul. Školní 2 – od zastávky MHD „Střelice, nákupní středisko“ je vzdáleno 170 m. Středisko je rozděleno do několika pater – v suterénu se nachází dětská ordinace, v přízemí jsou ordinace praktických lékařů a gynekologa. V 1. patře ordinují dva stomatologové. Ordinační hodiny se liší dle jednotlivých ordinací. Bezbariérová lékárna se nachází v zadní části budovy [90].

Obr. 4.30: Střelice – zdravotní středisko

Troubské zdravotní středisko se nachází v areálu obecního úřadu (ul. Zámecká 8). Středisko je rozděleno na tři oddělení – obvodní, dětské a zubní. Ordinační hodinky jsou od pondělí do pátku v čase 7–18 h (v průběhu týdne a oddělení se liší). Zdravotní středisko je dobře dostupné, nachází se cca 50 m zastávek MHD [91], [18].

Lékařská péče v Rosicích je soustředěna do čtyř center – na ul. Pod Zahradkami 750 se nachází ordinace praktického lékaře. Ordinační hodiny jsou v pondělí 13–18 h a úterý až pátek 7:45–12 h. Ve zdravotním středisku na Palackého náměstí 22 (obr. 4.31) ordinuje praktický lékař, praktičtí lékaři pro děti a dorost, praktičtí zubní lékaři a praktický zubní lékař se specializací na parodontologii. Praktický lékař se specializací na akupunkturu a homeopatii ordinuje na Komenského náměstí 1233. AGNI-

centrum pro klasickou a přírodní medicínu (ul. Zámecká 49) poskytuje gynekologickou, interní, oční, neurologickou, ortopedickou, ušní–krční–nosní péči. K dispozici jsou i masáže, rehabilitace, logopedie, homeopatie i laboratoř [92], [93].

Obr. 4.31: Rosice – zdravotní středisko, Palackého náměstí

V ostatních obcích – v Nebovidech, Ostopovicích, Popůvkách a Omicích – nejsou přímo poskytovány zdravotní služby. Obyvatelé zmíněných obcí musí, v případě potřeby, vyhledat pomoc v okolních městech a obcích. Nejbližší zdravotní střediska se nachází ve Střelcích, Troubsku, Rosicích nebo v Brně (Fakultní nemocnice Brno).

Jedinou institucí zabývající se zdravím v Omicích je zájmové sdružení Českého červeného kříže. Hlavní náplní sdružení je školení občanů s důrazem na mládež a besedy s občany o udržování čistoty obydlí, dvorů a dodržování základních hygienických pravidel [94].

4.4.1 LÉKAŘSKÁ, STOMATOLOGICKÁ A LÉKÁRENSKÁ POHOTOVOST

Lékařskou, stomatologickou a lékárenskou pohotovost ve zkoumaném segmentu zajišťuje [95]:

- **Fakultní nemocnice Brno** (pracoviště dětské medicíny) – pracovní dny 17–7 h, nepracovní dny nepřetržitě
- **Úrazová nemocnice Brno** – pracovní dny 17–7 h, nepracovní dny nepřetržitě
- **Nemocnice Tišnov, p. o.** – pracovní dny 17–22 h, nepracovní dny 8–20 h
- **Nemocnice Ivančice, p. o.** – pracovní dny 17–22 h, nepracovní dny 8–20 h
- **lékárna K.E.I. pharma, s. r. o.** – pracovní i nepracovní dny nepřetržitě

4.4.2 SHRNUŤÍ

Inventarizací zkoumaného segmentu bylo zjištěno, že zdravotní péči ve zkoumané oblasti zajišťují čtyři zdravotní střediska – v Modřicích, Střelcích, Troubsku a Rosicích. Ordinance praktických lékařů pro dospělé, děti a dorost je k dispozici pouze v Moravanech. Ostatní obce jsou bez vlastních lékařů – občané dotčených obcí musí dojíždět do ordinací a zdravotních středisek v okolí.

Ke zlepšení a rozvoji zdravotnictví v obci by mohla přispět finanční a materiální podpora samotné obce – „nalákání“ nového lékaře formou symbolického pronájmu vybavené obecní ordinace včetně bydlení, nově příchozí lékař by nesl jen minimum nákladů. Protislužbou by byla smlouva lékaře a obce na předem stanovenou dobu, např. 5 let.

4.5 SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Sociální služby v Modřicích si každý občan zajišťuje individuálně, město následně jednotlivým službám na činnost přispívá dle počtu obyvatel, o které se daná služba stará [96].

Modřice výstavbu vlastního domu pro seniory nebo domu s pečovatelskou službou neplánují, uvedl starosta města Ing. Josef Šiška. Pobytovou formu sociálních služeb pro celý katastr města poskytuje „ANAVITA – Domov seniorů Modřice“, Masarykova 1018. Soukromý domov pro seniory, obr. 4.32, poskytuje kvalitní bydlení s nepřetržitou sociální a zdravotní péčí. Mezi klíčové služby patří celodenní stravování, zdravotní péče, rehabilitace, základní sociální poradenství, pomoc při osobní hygieně, praní prádla, zajišťování úklidu, sociálně-terapeutické, aktivizační a motivační činnosti [97], [98], [99].

Obr. 4.32: Modřice – domov pro seniory

Celková kapacita DS je 126 lůžek (87 jedno a dvoulůžkových pokojů). S klientem je uzavřena smlouva na dobu neurčitou. Náklady na stravu a ubytování jsou hrazeny ze starobního důchodu klienta, dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů je maximální částka 380 Kč/den, tj. 11 400 Kč/měsíc [100], [8].

Obec Moravany sociální služby zajišťuje prostřednictvím různých poskytovatelů, kterým na základě individuálních žádostí do konce roku 2015 přispívala formou darů. Od roku 2016 je systém financování sociálních služeb změněn a obec přispívá poskytovatelům na základě individuálních žádostí částkou ve výši 8 % celkových nákladů na péči o klienta [101].

Mezi významné poskytovatele patří Oblastní charita Rajhrad, charitní pečovatelská a ošetrovatelská služba, nabízející:

- Pečovatelské služby – pomoc při podání jídla a pití, oblékání, samotném pohybu, přesunu na lůžko, vozík, úkonech osobní hygieny, základní péči o vlasy a nehty, základní péči o ruce, použití WC, dovoz a donáška jídla, příprava a podání jídla, běžný úklid a údržba domácnosti, údržba spotřebičů, zajištění nákupů, velký úklid bytu a sociální poradenství [102].
- Ošetrovatelské služby – měření krevního tlaku a pulzu, aplikace injekcí a inzulínu, odběry krve a biologického materiálu, pravidelná příprava a podávání léků, převazy, ošetřování stomií (vyústění, vývodů), cévkování, rehabilitace po operacích, úrazech, mozkových příhodách, podání infuzní terapie, péče o onkologicky nemocného atd. [103]

Podle vyjádření místostarostky obce Bc. Heleny Kadlečíkové není výstavba obecního domu pro seniory aktuální prioritou. Jeho výstavu však v budoucnu nevyklučuje. Nejbližší domov pro seniory se nachází v Modřicích a v Brně-Starém Lískovci (Mikuláškovo náměstí 20). Zřizovatelem DS Mikuláškovo nám. je Statutární město Brno [104].

DS Mikuláškovo nám. poskytuje sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, tj. pobytové a ambulantní sociální služby. Dle typu pokoje a stravy se měsíční úhrada pohybuje mezi 9 720–10 500 Kč [105], [106].

Každý občan Ostopovic si služby zajišťuje individuálně, obec však finančně poskytovatele služeb podporuje. V Ostopovicích aktuálně (r. 2015) poskytuje pomoc Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s. (1 klient) a Oblastní charita Rajhrad (3 klienti) [107].

MgA. Jan Symon, starosta obce, uvedl, že obec výstavbu vlastního domu pro seniory neplánuje. Nejbližší dům s pečovatelskou službou se nachází ve 4 km vzdálených Střelicích.

V roce 2005 byla ve Střelicích dokončena stavba obecního Domu s pečovatelskou službou v ul. Antonína Smutného (obr. 4.33). V DPS je 15 bytů, z toho jsou 3 byty bezbariérové včetně vnitřního vybavení (určeny jsou pro osoby s tělesným hendikepem). Možnost bydlení je jak pro manželské páry, tak i pro jednotlivce. Kapacita je určena tím, zda v bytě bydlí jednotlivci nebo manželské páry. Pokud by v každém bytě bydleli manželé, je celková kapacita 30 osob. Uvolnění bytu je průměrně (dle Petra Matáka, správce DPS) 1× za 3 roky. V současné době je v pořadníku zapsáno 42 zájemců [108], [109].

S každým klientem je uzavřena nájemní smlouva a je stanoven domácí řád. Zastupitelstvem obce byl stanoven nájem na 80 Kč/m² pronajaté plochy. Nájem za průměrný byt s plochou 46 m² je 3 680 Kč + zálohy za vodné, stočné, teplo a teplou vodu, tj. celkem 4 500 Kč. V ceně nájemného jsou zahrnuty základní pečovatelské služby – běžný úklid bytu, velký úklid bytu, praní velkého a drobného prádla. Náklady za elektrickou energii a telefon si klient hradí sám. Další služby jsou zpoplatněné – dovoz obědů, příprava snídaně nebo večeře, nákupy, pochůzky, doprovod na vyšetření atd. [108]

Obr. 4.33: Střelice – dům s pečovatelskou službou

Druhým sociálním zařízením v obci je Zámeček Střelice (obr. 4.34), příspěvková organizace – zřizovatelem je Jihomoravský kraj. Celková kapacita Zámečku je 115 klientů – 100 uživatelů je ve službě „domov pro osoby se zdravotním postižením“, 9 uživatelů v týdenním stacionáři a 6 uživatelů v denním stacionáři. K 31. 12. 2015 je evidováno

10 žádostí, kterým z důvodu naplnění kapacity nemohla být nabídnuta Smlouva o poskytování sociální služby a jejich žádosti jsou v evidenci žadatelů [110].

Areál se nachází na okraji obce v těsné blízkosti lesa. Hlavní náplní zařízení je poskytování služeb sociální péče osobám s mentálním postižením – s lehkou, střední, těžkou a hlubokou mentální retardací i s více vadami. Služby jsou určeny ženám i mužům od 3 let věku. Zámeček Střelice poskytuje celkem tři služby [111], [112]:

- domov pro osoby se zdravotním postižením (celoroční pobyt) – součástí je vzdělávací program Tréninkové bydlení [111],
- týdenní stacionář [111],
- denní stacionář [111].

Úhrada za celoroční pobyt činí 130–160 Kč/den a za stravu 160–170 Kč/den, tj. celkem za den 290–330 Kč, za měsíc 8 700–9 900 Kč. Cena je závislá na typu ubytování a stravy [111].

Obr. 4.34: Střelice – Zámeček Střelice

Troubsko zajišťuje sociální služby smluvně Oblastní charitou Rajhrad. Do budoucna není plánována výstavba vlastního domu pro seniory, uvedla Irena Kynclová, starostka obce. Zájemci o intenzivní péči nebo ubytování musí využít služby okolních měst a obcí – Brna, Rosic, Střelice nebo Rajhradu [113], [114].

Obec Omice sociální služby občanům nezajišťuje. Podle vyjádření starosty obce Petra Kadely je ale v plánu výstavba seniorských bytů. Nejbližšími zařízeními je Dům s pečovatelskou službou ve Střelicích a Penzion pro důchodce v Rosicích [115].

Sociální služby v Rosicích si zajišťuje každý občan individuálně. Toto neplatí pro klienty městského Penzionu pro důchodce Rosice – domu s pečovatelskou službou, kde jsou služby poskytovány tímto zařízením, uvedl Mgr. Jaroslav Světlík, starosta města.

Poskytovatelem pečovatelské služby pro jednotlivce ve vlastní domácnosti může být i PPD. Pečovatelskou službou jsou jednotlivé činnosti v předem dohodnutém čase (pondělí–neděle, včetně svátků) provedeny. PPD nabízí pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a základní sociální poradenství [116].

Dům s pečovatelskou službou (obr. 4.35), příspěvková organizace města Rosice, je určen pro seniory, jejichž zdravotní stav nevyžaduje komplexní péči, avšak pro zajištění některých úkonů potřebují z důvodu věku nebo zdravotního stavu pomoc. DPS disponuje 63 byty, z nichž jsou 3 bezbariérové. Kapacita domu s pečovatelskou službou je 72 míst, v pořadníku aktuálně (únor 2016) čeká 70 zájemců [117], [118].

Byty jsou vybaveny kuchyňskou linkou, vestavěnou skříní, telefonem a sociálním zařízením. Ve všech bytech je přípojka na kabelovou televizi. Měsíční nájem se skládá z úhrady za podlahovou plochu, úhrady za vybavení, zálohy za vodné, stočné, topení a ohřev teplé vody + úklidu, údržby, vytápění a osvětlení společných prostor, výtahu a údržby zahrady. Nájemné neobsahuje spotřebu elektrické energie a poplatky za rozhlas a televizi, či jiné nadstandardní služby [117].

Obr. 4.35: Rosice – Penzion pro důchodce

V Nebovidech a Popůvkách, stejně jako v Moravanech, Ostopovicích, Troubsku a Omicích, není pro občany k dispozici žádné centrum sociálních služeb. Lidé musí vyhledávat zařízení v okolních, ale i ve vzdálenějších městech a obcích. Nejbližší zařízení se nachází v Modřicích, Střelicích, Rosicích nebo Brně.

4.5.1 SHRNUTÍ

Pro obyvatele analyzované oblasti jsou sociální služby zajišťovány celkem třemi domy pro seniory a to v Modřicích, ve Střelicích a v Rosicích. Sociální péči osobám s mentálním postižením zajišťuje Zámeček Střelice. Data jednotlivých zařízení potvrzují, že je k dispozici méně lůžek, než o kolik je zájem. Potencionálních žadatelů (ve věku 65 let a více) je ve zkoumaném segmentu celkem 3 617, kapacita pokrývá cca 7 % potenciálních žadatelů.

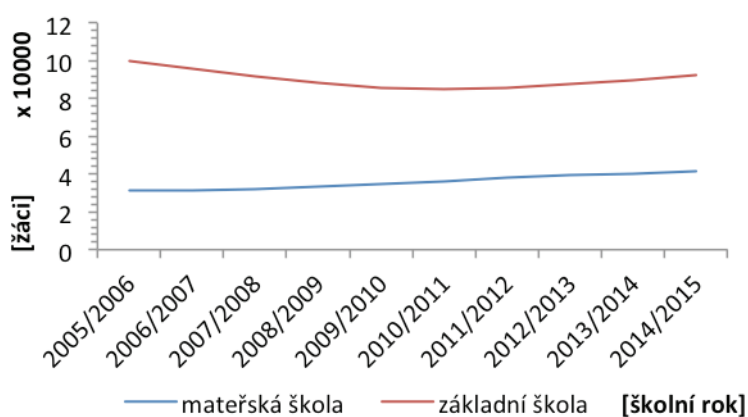
Kapacitní deficit sociálních zařízení by mohl být redukován rozšířením (dostavbou) současných domů – systémovým řešením je výstavba nových sociálních zařízení. Projekt by byl financován, dle finančních možností, přímo obcí, obcí a soukromým investorem nebo jen soukromým investorem. Pokud by byla vytvořena dostatečná až nadbytečná kapacita, mohla by být využita zájemci i ze vzdálenějších měst a obcí. Výstavbou zařízení by byla vytvořena i nová pracovní místa, která by v dlouhodobém horizontu mohla zajistit i omlazení dané obce.

5 SOCIÁLNÍ SLUŽBY VE VZTAHU K DEMOGRAFICKÉ STRUK- TUŘE ZKOUMANÉHO SEGMENTU – ZHODNOCENÍ A ROZVOJ

Venkovský prostor České republiky se z dlouhodobého hlediska řadí k oblastem, ve srovnání s městy, s méně rozvinutou nabídkou sociálních služeb. Početná generace dětí v předškolním a školním věku, průměrně stárnoucí populace a prodlužující se délka života představují perspektivní oblast pro rozvoj sociálních služeb.

Z terénního šetření, rozhovorů se starosty města a obcí, ředitelů škol a sociálních zařízení zkoumaného segmentu, tj. Modřice, Moravany, Nebovidy, Ostopovice, Střelice, Troubsko, Popůvky, Omice a Rosice, vyplynulo, že zájem ze strany občanů o nabízené a poskytované služby je velmi vysoký – ve většině dotázaných zařízeních se potýkají s kapacitním deficitem. Kapacity jednotlivých zařízení a počty zájemců o čerpání služeb zachycuje tab. B.2 (stav ke konci února 2016).

Od roku 2008 lze demografickou situaci České republiky označit za příznivou – došlo ke zvratu nepříznivých demografických tendrů, které probíhaly od počátku 90. let – podíl osob ve věku 0–19 let se začal zvyšovat [119]. Tuto skutečnost potvrzují data Českého statistického úřadu, viz obr. 5.1 – počet žáků Jihomoravského kraje meziročně narůstá. Počet žáků mateřských škol se mezi školními roky 2005/2006 a 2014/2015 zvýšil o 33 %. Naopak četnost žáků základních škol ve školním roce 2010/2011 klesla na minimum. Následující roky se počet žáků začal zvyšovat – ve školním roce 2014/2015 dosáhl nárůst 9 %.

Obr. 5.1: Vývoj žáků v mateřských a základních školách Jihomoravského kraje [120]

Hlavní příčinou nedostatku volných míst v městských a obecních školách je stále probíhající výstavba nových rodinných domů lidmi v produktivním věku – nově založenými rodinami (reprodukčními rodinami).

Kapacitní deficit mateřských a základních škol je v celém segmentu řešen obdobným způsobem – přestavbou současné budovy anebo přístavbou. Jedním z hlavních

kritérií pro přijetí do školy, především v menších obcích, je trvalý pobyt v obci. V Moravanech byla situace řešena jinak – v roce 2009 byla postavena nová mateřská škola, která krátce po otevření přestala svoji kapacitou dostačovat, proto byly v roce 2011 přistavěny další dvě třídy. Aktuálně (únor 2016) je škola plně obsazena a navštěvuje ji většina žáků s trvalým pobytem v Moravanech. Obdobný zájem je i o místní základní školu. Na školní rok 2016/2017 může být z kapacitních důvodů přijato pouze 30 dětí, ředitelka doufá, že se zápisů zúčastní pouze spádové děti. Problém vysokého zájmu řeší i v Modřicích a Troubsku. Modřická základní škola od 1. 9. 2016 navýší svoji kapacitu ze současných 400 žáků na 550 žáků. V Troubsku se objem žáků ŽS od roku 2012 zdvojnásobil.

Při hledání řešení by měly být zohledněny současné i budoucí demografické trendy, je tedy nutná včasná příprava. V minulosti byla řada mateřských škol pro svoji nízkou obsazenost a nadbytečnost uzavřena – budovy byly přestaveny na střediska volného času, domy pro seniory atp. Rychlým a relativně levným řešením jak navýšit kapacitu školy může být přestavba dosud nevyužívaných prostor současné budovy – podkroví, suterény. Nevýhodou mohou být tmavé a méně prostorné učebny, naopak výhodou by mohla být atmosféra při výuce výchov – rodinné, výtvarné, hudební,... Drahým a časově náročným řešením je výstavba nové budovy, která bude odpovídat současným trendům a požadavkům. Pro malé obce s nízkým rozpočtem je toto východisko pravděpodobně nedosažitelné. V rámci kooperace několika sousedních obcí by mohla být nová škola společnými prostředky postavena. Protože ne všude jsou sousední obce propojeny městskou hromadnou dopravou, byli by žáci spádových obcí do školy svázeni speciálním školním autobusem.

Z porovnání věkových struktur zkoumaného segmentu (viz kap. B.3) vyplývá, že se zastoupení občanů v seniorském věku zvyšuje. Na přibývání nových seniorů není náš zdravotní a sociální systém dostatečně připraven, především svoji kapacitou a dostupností. Nejen pro seniory žijící ve venkovském prostoru je a bude důležitá dostupnost a kvalita zdravotní a sociální péče.

V rámci terénního šetření bylo zjištěno, že v celé zkoumané oblasti se nachází pouze čtyři větší zdravotní střediska, a to v Modřicích, Střelicích, Troubsku a Rosicích. V Moravanech je občanům k dispozici ordinace praktických lékařů pro dospělé, děti a dorost. V ostatních obcích lékař neordinuje – občané se musí sami dopravit autem nebo městskou hromadnou dopravou do nejbližšího zdravotního střediska. Vzhledem k poloze segmentu jsou pacienti při řešení složitějších diagnóz doporučeni ke specializovanému vyšetření do Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích.

Sociální služby zajišťují pouze tři domy pro seniory (v Modřicích, ve Střelicích a v Rosicích) a jedno zařízení poskytující služby sociální péče osobám s mentálním postižením (Střelice). Všechna zařízení mají k dispozici méně lůžek, než o kolik je ze strany klientů zájem.

Dům s pečovatelskou službou ve Střelicích disponuje 15 byty, tj. celkovou kapacitou 30 osob (za předpokladu, že ve všech bytech bydlí manželský pár). K uvolnění jednoho bytu dojde průměrně 1× za 3 roky. Aktuálně (únor 2016) je v pořadníku zapísáno 42 zájemců. Pokud by byli zájemci pouze manželské páry, poslední z pořadníku (za předpokladu, že se další nepřihlásí) by byly ubytovány přibližně za 60 let, poslední jednotlivec za 123 let. V Rosicích je kapacita domu s pečovatelskou službou 72 klientů a přihlášených je 70 čekatelů.

Zlepšení, tedy zkrácení čekací doby, by mohla zajistit výstavba nových sociálních center v jednotlivých městech a obcích. Stejně jako v případě nových škol nelze považovat za reálné, že se tak stane. Dle vyjádření starostů nemají obce dostatek finančních prostředků a nebo o vybudování vlastních sociálních zařízení neuvažují. Nové zařízení by mohlo vzniknout opět spoluprací několika obcí, příp. s přispěním státu nebo Evropské unie. Alternativním řešením by byla výstavba nových sociálních center soukromými investory. Při dostatečné kapacitě by nově vzniklá zařízení mohla poskytovat péči i klientům mimo okolní města a obce. Z dlouhodobého hlediska se jeví podnikání v soukromých sociálních službách jako velmi perspektivní odvětví.

ZÁVĚR

V diplomové práci byly charakterizovány a popsány sociální služby – zdravotnictví, školství a sociální péče včetně jejich dostupnosti a rozmístění. Popsáno bylo demografické stárnutí, které by nemělo být vnímáno jako překážka, se kterou je nutné bojovat, ale naopak jako zdroj inspirace a budoucího rozvoje, tzn. jako potenciál pro rozvoj veřejných a soukromých sociálních služeb, především sociální péče ve venkovském prostoru. Demografické stárnutí potvrzují věkové pyramidy jednotlivých obcí.

Z terénního šetření bylo zjištěno, že ve všech městech a obcích sledovaného segmentu je dětem k dispozici mateřská škola. Základní škola chybí pouze v Nebovidech a Omicích. Základní umělecká škola má svoje pracoviště v Modřicích, Ostopovicích, Střelicích a Rosicích. Ve většině škol byla zjištěna nedostatečná kapacita a v malých obcích i podmínka pro přijetí – trvalé bydliště v obci. Z toho pohledu se jeví pro mladé rodiny s dětmi jako nejvhodnější místo k bydlení Modřice, Ostopovice, Střelice nebo Rosice.

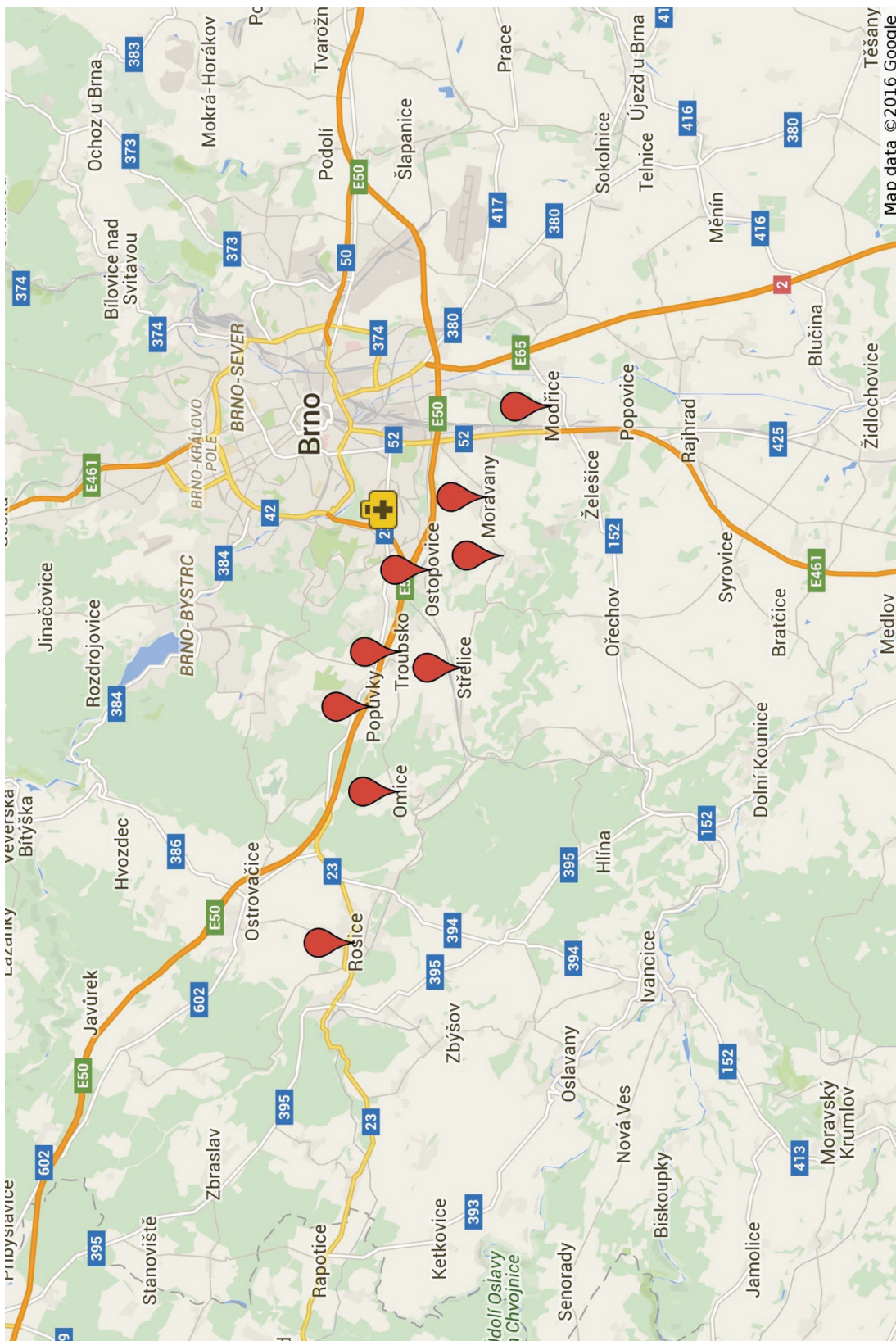
Zdravotní péče segmentu je centralizována do čtyř zdravotních středisek v Modřicích, Střelicích, Troubsku a Rosicích. Obyvatelé zbývajících obcí musí za lékaři dojíždět autem nebo MHD, případně mohou využít služeb Fakultní nemocnice Brno.

Bylo zjištěno, že si sociální služby zajišťuje každý občan individuálně – některé obce (Modřice, Moravany, Ostopovice a Omice) na služby poskytovatelům přispívají. Kapacita domů pro seniory/s pečovatelskou službou je nedostačující. V pořadnicích obvykle čeká několik desítek zájemců. Z finančních důvodů obce neplánují výstavbu nových obecních domů se službami pro seniory. Překvapivě starosta Omic Petr Kadela uvedl, že s výstavbou seniorských bytů počítá.

V závěru práce byly poskytované sociální služby celého segmentu zhodnoceny, byla navržena řešení včetně identifikace bariér dalšího možného rozvoje ve venkovském prostoru. Venkovský prostor představuje velký potenciál především pro soukromé investory s meziregionálním přesahem.

A OBRÁZKY

A.1 ZKOUMANÝ SEGMENT

[121]

B TABULKY

B.1 ADRESÁŘ ŠKOL, ZDRAVOTNÍCH STŘEDISEK A DOMOVŮ PRO SENIO- RY/S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU

obec	MŠ	ZŠ	ZUŠ	zdravotní středisko	DS/DPS
Modřice	Zahradní 590	Benešova 332	Benešova 268	Benešova 437 Nádražní 663	Masarykova 1018
Moravany	Novosady 39	Školní 10	-	Vnitřní 24	-
Nebovidy	Nebovidy 78	-	-	-	-
Ostopovice	Školní 18	Školní 18	Školní 18	-	-
Střelice	Školní 1 V Cihelně 6	Komenské- ho 585	nám. Svobo- dy 17	Školní 2	Antonína Smutného 87 Tetčická 69
Troubsko	Školní 11	Školní 11	-	Zámecká 8	-
Popůvky	Školní 9	Školní 44	-	-	-
Omice	Brněnská 81	-	-	-	-
Rosice	Zámecká 1031	Pod Zahrád- kami 120	Na schodech 239	Pod Zahrád- kami 750 Palackého nám. 22	Kaštanová 1223

B.2 KAPACITA ŠKOL A DOMOVŮ PRO SENIORY/S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU

obec	MŠ		ZŠ		ZUŠ		DS/DPS	
	kapacita	zájemci	kapacita	zájemci	kapacita	zájemci	kapacita	zájemci
Modřice	176	x ¹	400 550 ²	74	327 ³	29	x	x
Moravany	x	x	130	30 ⁴	-	-	-	-
Nebovidy	50	31	-	-	-	-	-	-
Ostopovice	73	22 ⁵	100	22 ⁶	x	x	-	-
Střelice	102	x	x	x	250	130	30 ⁷ 115 ⁸	42 ⁹ 10 ¹⁰
Troubsko	x	x	x	x	x	x	-	-
Popůvky	56	x ¹¹	x	-	-	-	-	-
Omice	28	x ¹²	-	-	-	-	-	-
Rosice	252	98	735	89	x	x	72	70

x = nezjištěno z důvodu odmítnutí rozhovoru

¹ nezjištěno, zápis proběhne 26. 4. 2016

² navýšená kapacita od 1. 9. 2016

³ celková kapacita pro Ořechov, Modřice a Syrovice

⁴ maximální kapacita pro spádové děti, více nelze přijmout

⁵ celkový počet zájemců o MŠ a ZŠ

⁶ celkový počet zájemců o MŠ a ZŠ

⁷ Dům s pečovatelskou službou

⁸ Zámeček Střelice

⁹ Dům s pečovatelskou službou

¹⁰ Zámeček Střelice

¹¹ nezjištěno, zápis proběhne 20.-21. 4. 2016

¹² nezjištěno, 14 dětí přestoupí na ZŠ

B.3 DEMOGRAFICKÁ STRUKTURA

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	321	358	679
15-19	120	125	245
20-29	307	313	620
30-39	494	471	965
40-49	356	295	651
50-59	264	283	547
60-64	164	184	348
65-69	132	161	293
70-79	135	172	307
80 a více	53	123	176
celkem	2 346	2 485	4 831

Modřice [36]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	248	211	459
15-19	53	60	113
20-29	122	151	273
30-39	230	243	473
40-49	184	169	353
50-59	139	142	281
60-64	49	60	109
65-69	44	53	97
70-79	40	42	82
80 a více	10	18	28
celkem	1 119	1 149	2 268

Moravany [37]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	47	51	98
15-19	13	21	34
20-29	37	40	77
30-39	53	53	106
40-49	46	44	90
50-59	55	45	100
60-64	20	13	33
65-69	8	12	20
70-79	13	20	33
80 a více	11	21	32
celkem	303	320	623

Nebovidy [38]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	127	110	237
15-19	40	42	82
20-29	86	93	179
30-39	128	119	247
40-49	105	102	207
50-59	96	109	205
60-64	52	65	117
65-69	48	49	97
70-79	56	59	115
80 a více	15	42	57
celkem	753	790	1 543

Ostopovice [39]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	225	214	439
15-19	90	58	148
20-29	181	162	343
30-39	255	245	500
40-49	207	174	381
50-59	146	140	286
60-64	100	99	199
65-69	87	82	169
70-79	74	108	182
80 a více	36	112	148
celkem	1 401	1 394	2 795

Střelice [40]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	183	163	346
15-19	48	69	117
20-29	132	128	260
30-39	178	195	373
40-49	162	152	314
50-59	170	161	331
60-64	74	72	146
65-69	44	67	111
70-79	49	54	103
80 a více	15	47	62
celkem	1 055	1 108	2 163

Troubsko [41]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	145	131	276
15-19	29	35	64
20-29	86	103	189
30-39	186	178	364
40-49	81	80	161
50-59	69	69	138
60-64	28	30	58
65-69	20	18	38
70-79	24	29	53
80 a více	9	20	29
celkem	677	693	1 370

Popůvky [42]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	63	54	117
15-19	19	25	44
20-29	50	41	91
30-39	62	61	123
40-49	58	61	119
50-59	49	40	89
60-64	26	38	64
65-69	22	20	42
70-79	19	21	40
80 a více	10	18	28
celkem	378	379	757

Omice [44]

věk [roky]	muži [počet]	ženy [počet]	celkem
0-14	457	402	859
15-19	178	156	334
20-29	399	386	785
30-39	522	502	1 024
40-49	403	398	801
50-59	345	359	704
60-64	172	206	378
65-69	131	173	304
70-79	143	195	338
80 a více	63	135	198
celkem	2 813	2 912	5 725

Rosice [45]

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby*. Praha : Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3.
- [2] KOZLOVÁ, Lucie. *Sociální služby*. Praha : Triton, 2005. ISBN 80-7254-662-7.
- [3] MAJEROVÁ, Věra. *Český venkov 2004 - život mladých a starých lidí*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005. str. 174. ISBN 80-213-1281-5.
- [4] SLATINOVÁ, Petra. *Sociální služby a jejich úroveň a zajištění v Jihomoravském kraji*. [Bakalářská práce] Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2010.
- [5] MALINA, Antonín. Úvod do veřejného zdravotnictví. *Ústav sociální medicíny a veřejného zdravotnictví*. [Online] 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy. [Citace: 17. 3 2016.] http://usm.lf1.cuni.cz/download/uvod_do_vz.pdf.
- [6] BYRNE, Tony a PADFIELD, Colin. *Social Services*. Oxford : Made Simple, 1998. ISBN 978-0434900763.
- [7] PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- [8] Ministerstvo vnitra. Zákon č. 108/2006 Sb. – o sociálních službách. *Portál veřejné správy*. [Online] Ministerstvo vnitra. [Citace: 17. 3 2016.] <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62334&nr=108~2F2006&rpp=15#local-content>.
- [9] Jihomoravský kraj. *Zajištění analýzy sítě sociálních služeb a plánování finančních prostředků na území Jihomoravského kraje*. [Závěrečná zpráva] Brno : AUGUR Consulting s.r.o., 28. 6 2013.
- [10] —. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015–2017*. [Dokument] Brno : Jihomoravský kraj, 12 2014.
- [11] SVOBODOVÁ, Kamila. Demografické stárnutí a jeho dopady. *Demografický informační portál*. [Online] Demografický informační portál, 23. 6 2011. [Citace: 25. 2 2016.] http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=764.
- [12] HODGE, Gerald. *The Geography of Aging: Preparing Communities for the Surge in Seniors*. Canada : McGill-Queen's University Press, 2008. ISBN 978-0-7735-3429-2.
- [13] *Changes in the rural elementary schools network in Czechia during the second half of the 20th century and its possible impact on rural areas*. KUČEROVÁ, Silvie a KUČERA, Zdeněk. 2, Brno : European Countryside, 29. 5 2009, Sv. I, stránky 125-140. ISSN 1803-8417.
- [14] Seznam.cz, a.s. Ruční měření. *Mapy.cz*. [Online] Seznam.cz, a.s. [Citace: 28. 1 2015.] <http://www.mapy.cz/>.
- [15] Město Šlapanice. O městě. *Město Šlapanice*. [Online] Město Šlapanice, 28. 1 2015. [Citace: 28. 1 2015.] <http://www.slapanice.cz/o-meste/>.
- [16] Wikimedia Česká republika. Modřice. *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 2. 11 2014. [Citace: 28. 1 2015.] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Modřice>.

- [17] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Modřice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 28. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=583391&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [18] Seznam.cz, a.s. *Mapy.cz*. [Online] Seznam.cz, a.s. [Citace: 28. 1 2015.]
- [19] Wikimedia Česká republika. Moravany (okres Brno-venkov). *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 18. 12 2014. [Citace: 28. 1 2015.]
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Moravany_\(okres_Brno-venkov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Moravany_(okres_Brno-venkov)).
- [20] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Moravany). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 28. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=583413&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [21] Wikimedia Česká republika. Nebovidy (okres Brno-venkov). *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 19. 12 2014. [Citace: 28. 1 2015.]
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Nebovidy_\(okres_Brno-venkov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Nebovidy_(okres_Brno-venkov)).
- [22] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Nebovidy). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 28. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=583456&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [23] Wikimedia Česká republika. Ostopovice. *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 19. 12 2014. [Citace: 28. 1 2015.] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ostopovice>.
- [24] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Ostopovice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 28. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=583596&cislotab=MOS+ZV01#pozn4.
- [25] Wikimedia Česká republika. Střelice (okres Brno-venkov). *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 19. 12 2014. [Citace: 29. 1 2015.]
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Střelice_\(okres_Brno-venkov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Střelice_(okres_Brno-venkov)).
- [26] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Střelice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 29. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=583910&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [27] Wikimedia Česká republika. Troubsko. *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 28. 11 2014. [Citace: 29. 1 2015.] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Troubsko>.
- [28] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Troubsko). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 29. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=584029&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [29] Wikimedia Česká republika. Popůvky (okres Brno-venkov). *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 19. 12 2014. [Citace: 29. 1 2015.]
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Popůvky_\(okres_Brno-venkov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Popůvky_(okres_Brno-venkov)).

- [30] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Popůvky). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 29. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=583669&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [31] Wikimedia Česká republika. Omice. *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 19. 12 2014. [Citace: 30. 1 2015.] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Omice>.
- [32] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Omice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 30. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=583545&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [33] Město Rosice. Základní informace. *Město Rosice*. [Online] Město Rosice, 28. 2 2012. [Citace: 30. 1 2015.] <http://www1.rosice.cz/zakladni%2Dinformace/d-2276/p1=2450>.
- [34] Wikimedia Česká republika. Rosice (okres Brno-venkov). *Wikipedie*. [Online] Wikimedia Česká republika, 26. 11 2014. [Citace: 30. 1 2015.]
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Rosice_\(okres_Brno-venkov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Rosice_(okres_Brno-venkov)).
- [35] Český statistický úřad. Veřejná databáze ČSÚ (Obec Rosice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad. [Citace: 30. 1 2015.]
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=583782&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
- [36] —. Vše o území VDB (Modřice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43_583391.
- [37] —. Vše o území VDB (Moravany). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43_583413.
- [38] —. Vše o území VDB (Nebovidy). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43_583456.
- [39] —. Vše o území VDB (Ostopovice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 12. 1 2016. [Citace: 12. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43_583596.
- [40] —. Vše o území VDB (Střelice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43_583910.

- [41] —. Vše o území VDB (Troubsko). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=_VUZEMI_43_584029.
- [42] —. Vše o území VDB (Popůvky). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=_VUZEMI_43_583669.
- [43] MATUŠKOVÁ, Eva. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Omice, 8. 2 2016.
- [44] Český statistický úřad. Vše o území VDB (Omice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=_VUZEMI_43_583545.
- [45] —. Vše o území VDB (Rosice). *Český statistický úřad*. [Online] Český statistický úřad, 13. 1 2016. [Citace: 13. 1 2016.]
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=_VUZEMI_43_583782.
- [46] Město Modřice. *Školství*. *Město Modřice*. [Online] Město Modřice, 20. 5 2015. [Citace: 26. 8 2015.] <http://www.mesto-modrice.cz/prakticke-informace/skolstvi/>.
- [47] KOUBKOVÁ, Kateřina. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Modřice, 8. 2 2016.
- [48] KŘIVÁNEK, Petr. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Ořechov, 10. 2 2016.
- [49] Základní umělecká škola Ořechov. *Obory*. *Základní umělecká škola Ořechov*. [Online] Základní umělecká škola Ořechov. [Citace: 26. 8 2015.] <http://zusmore.cz/obory>.
- [50] HAVRÁNKOVÁ, Kateřina. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Moravany, 10. 2 2016.
- [51] Mateřská škola Moravany. O naší školce. *MŠ Moravánek*. [Online] Mateřská škola Moravany. [Citace: 1. 9 2015.] <http://www.msmoravaneck.cz/o-nas>.
- [52] —. Akce MŠ. *MŠ Moravánek*. [Online] Mateřská škola Moravany. [Citace: 1. 9 2015.] <http://www.msmoravaneck.cz/akce-ms>.
- [53] JEDLIČKOVÁ, Markéta. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Moravany, 8. 2 2016.
- [54] ZŠ Moravany u Brna. Škola. *ZŠ Moravany u Brna*. [Online] ZŠ Moravany u Brna. [Citace: 1. 9 2015.] <http://www.zsmoravanyubrna.cz/skola>.
- [55] VALÁŠKOVÁ, Ivana. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Nebovidy, 10. 2 2016.
- [56] Obec Nebovidy u Brna. O naší MŠ. *Obec Nebovidy u Brna*. [Online] Obec Nebovidy u Brna. [Citace: 16. 9 2015.]
<http://www.nebovidyubrna.cz/index.php?nid=2486&lid=cs&oid=280002>.
- [57] JURÁČEK, Petr. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Ostopovice, 8. 2 2016.
- [58] Obec Ostopovice. Naše Ostopovice jako průřezové téma. *Základní škola a Mateřská škola Ostopovice*. [Online] [Citace: 17. 9 2015.]
<http://www.zsostopovice.cz/sites/default/files/clanky/pdf/NaseOstopovice.pdf>.

- [59] —. Třídy MŠ. *Základní škola a Mateřská škola Ostopovice*. [Online] Obec Ostopovice. [Citace: 17. 9 2015.] <http://www.zsostopovice.cz/tridy-ms>.
- [60] —. Zájmové činnosti. *Základní škola a Mateřská škola Ostopovice*. [Online] Obec Ostopovice. [Citace: 17. 9 2015.] <http://www.zsostopovice.cz/zajmove-cinnosti-ms>.
- [61] —. Základní škola - metody vzdělávání. *Základní škola a Mateřská škola Ostopovice*. [Online] Obec Ostopovice. [Citace: 17. 9 2016.] <http://www.zsostopovice.cz/skolni-druzina-zajmove-utvary-zs>.
- [62] —. Nepovinné předměty a kroužky. *Základní škola a Mateřská škola Ostopovice*. [Online] Obec Ostopovice. [Citace: 17. 9 2015.] <http://www.zsostopovice.cz/sites/default/files/clanky/pdf/Krouzky2015.pdf>.
- [63] Základní umělecká škola Střelice. Studijní obory - Ostopovice. *Základní umělecká škola Střelice*. [Online] Základní umělecká škola Střelice. [Citace: 23. 9 2015.] <http://www.zusstrelice.cz/Ostopovice.aspx>.
- [64] —. Hudební obor - Ostopovice. *Základní umělecká škola Střelice*. [Online] Základní umělecká škola Střelice. [Citace: 23. 9 2015.] <http://www.zusstrelice.cz/Ostopovice.aspx?obor=hudebni>.
- [65] —. Taneční obor - Ostopovice. *Základní umělecká škola Střelice*. [Online] Základní umělecká škola Střelice. [Citace: 23. 9 2015.] <http://www.zusstrelice.cz/Ostopovice.aspx?obor=tanecni>.
- [66] HLOUŠKOVÁ, Zuzana. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Střelice, 9. 2 2016.
- [67] Obec Střelice u Brna. Škola. *Školy obce Střelice u Brna*. [Online] Obec Střelice u Brna, 19. 4 2015. [Citace: 23. 9 2015.] http://zsms.streliceubrna.cz/skola_od_2015.
- [68] —. Informace o MŠ. *Školy obce Střelice u Brna*. [Online] Obec Střelice u Brna, 31. 8 2015. [Citace: 23. 9 2015.] <http://zsms.streliceubrna.cz/informace-o-ms>.
- [69] —. Aktivity a kroužky v MŠ. *Školy obce Střelice u Brna*. [Online] 31. 8 2015. [Citace: 23. 9 2015.] http://zsms.streliceubrna.cz/files/1/akceskolky/1516/1516_ms_krouzky.pdf.
- [70] —. O škole. *Základní umělecká škola Střelice*. [Online] Obec Střelice u Brna. [Citace: 23. 9 2015.] <http://www.zusstrelice.cz/O-skole.aspx>.
- [71] KUKLA, Robert. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Střelice, 9. 2 2016.
- [72] Obec Střelice u Brna. Školné. *Základní umělecká škola Střelice*. [Online] Obec Střelice u Brna. [Citace: 23. 9 2015.] <http://www.zusstrelice.cz/Skolne.aspx>.
- [73] Obec Troubsko. Info o škole. *Základní a mateřská škola Troubsko*. [Online] Obec Troubsko. [Citace: 29. 9 2016.] <http://www.zs-troubisko.cz/info-o-skole.html>.
- [74] —. Akce školy. *Základní a mateřská škola Troubsko*. [Online] Obec Troubsko. [Citace: 29. 9 2015.] <http://www.zs-troubisko.cz/akce-skoly.html>.
- [75] Obce Popůvky. O nás. *MŠ Popůvky*. [Online] Obce Popůvky. [Citace: 30. 9 2015.] http://www.mspopuvky.cz/?page_id=6.
- [76] —. Naše škola. *ZŠ Popůvky*. [Online] Obce Popůvky. [Citace: 30. 9 2015.] <http://zspopuvky.webgarden.cz/obsah/o-skole/nase-skola>.

- [77] BLAHOVÁ, Alena. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Popůvky, 8. 2 2016.
- [78] Internet Top s.r.o. Mateřská školka Troubsko Omice, Brněnská 81 Brno - venkov. *www.materskeskolky.cz*. [Online] Internet Top s.r.o. [Citace: 30. 9 2015.] <http://www.materskeskolky.cz/nkolka.php?mesto=Troubsko&ide=9676&akce=preregistr>.
- [79] Město Rosice. Mateřská škola Zámecká Rosice. *Mateřská škola Zámecká Rosice*. [Online] Město Rosice, 7. 10 2015. <http://skolka-rosice.cz>.
- [80] BOŽKOVÁ, Věra. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Rosice, 9. 2 2016.
- [81] Město Rosice. Nabízíme. *Mateřská škola Zámecká Rosice*. [Online] Město Rosice. [Citace: 7. 10 2015.] <http://skolka-rosice.cz/nabizime>.
- [82] ŘEZNÍČEK, Petr. *Školství*. [dotazovaný] Petr Polívka. Rosice, 8. 2 2016.
- [83] Centrum pro regionální rozvoj České republiky. Rosice. *RISY.cz*. [Online] Centrum pro regionální rozvoj České republiky. [Citace: 7. 10 2015.] <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=583782>.
- [84] Město Rosice. Úvod. *Základní škola Rosice*. [Online] Město Rosice. [Citace: 7. 10 2015.] <http://www.zsrosice.cz/>.
- [85] —. EVVO ve výuce. *Základní škola Rosice*. [Online] Město Rosice. [Citace: 7. 10 2015.] <http://www.zsrosice.cz/index.php?nid=11652&lid=cs&oid=3049254>.
- [86] —. O nás. *Základní umělecká škola Rosice*. [Online] Město Rosice. [Citace: 7. 10 2015.] <http://zusrosice.cz/>.
- [87] —. Středisko volného času. *Město Rosice*. [Online] Město Rosice. [Citace: 7. 10 2015.] <http://www1.rosice.cz/stredisko%2Dvolneho%2Dcasu/os-1078/p1=2047>.
- [88] Obec Moravany u Brna. Lékaři Modřice. *Obec Moravany u Brna*. [Online] Obec Moravany u Brna, 29. 3 2015. [Citace: 1. 9 2015.] <http://www.moravanyubrna.cz/lekari%2Dmodrice/d-2229/p1=2277>.
- [89] —. Lékaři Moravany. *Obec Moravany u Brna*. [Online] Obec Moravany u Brna, 29. 3 2015. [Citace: 1. 9 2015.] <http://www.moravanyubrna.cz/lekari-moravany/d-2230/p1=2277>.
- [90] Obec Střelice u Brna. Zdravotní středisko. *Obec Střelice u Brna*. [Online] Obec Střelice u Brna, 17. 9 2012. [Citace: 23. 9 2015.] <http://www.streliceubrna.cz/zdravotni-stredisko/d-1184/p1=1193>.
- [91] Obec Troubsko. Instituce a služby. *Obec Troubsko*. [Online] Obec Troubsko. [Citace: 29. 9 2015.] <http://www.troubosko.cz/obecni-urad/institute-a-sluzby/>.
- [92] Město Rosice. Ordinační hodiny praktických lékařů. *Město Rosice*. [Online] Město Rosice, 2. 9 2012. [Citace: 7. 10 2015.] <https://www1.rosice.cz/ordinacni%2Dhodiny%2Dpraktickyh%2Dlekaru/d-1922/p1=56>.

- [93] —. AGNI-centrum pro klasickou a přírodní medicínu. *Město Rosice*. [Online] Město Rosice, 2. 9 2012. [Citace: 7. 10 2015.]
https://www1.rosice.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=14122&id_dokumenty=9113.
- [94] Obec Omice. Český červený kříž. *Obec Omice*. [Online] Obec Omice. [Citace: 30. 9 2015.] <http://www.omice.cz/index.php?&desktop=clanky&id=25>.
- [95] Obec Nebovidy u Brna. Organizace a zajištění lékařské pohotovostní služby, lékárenské pohotovostní služby, pohotovostní služby v oboru zubní lékařství a prohlídky těl zemřelých mimo zdravotnické zařízení v Jihomoravském kraji od 1. 1. do 31. 12. 2013. *Zabezpečení lékařské pohotovostní služby*. [Online] Obec Nebovidy u Brna. [Citace: 16. 9 2015.] <http://www.nebovidyubrna.cz/file.php?nid=2486&oid=3219472>.
- [96] ŠIŠKA, Josef. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Modřice, 7. 10 2015.
- [97] ANAVITA a.s. Úvod. *DS Modřice*. [Online] ANAVITA a.s. [Citace: 26. 8 2015.] <http://www.domov-senioru-brno.cz/uvod/>.
- [98] —. Naše služby. *DS Modřice*. [Online] ANAVITA a.s. [Citace: 26. 8 2015.] <http://www.domov-senioru-brno.cz/?id=25>.
- [99] PSP – portál sociální péče ve městě Brně. Domov seniorů Modřice a.s. *Senioři*. [Online] PSP – portál sociální péče ve městě Brně. [Citace: 26. 8 2015.] <http://socialnipece.brno.cz/skupina/seniori/katalog/280/domov-senioru-modrice-a-s-/>.
- [100] ANAVITA a.s. Ceník. *DS Modřice*. [Online] ANAVITA a.s. [Citace: 26. 8 2015.] <http://www.domov-senioru-brno.cz/cenik/>.
- [101] KADLEČÍKOVÁ, Helena. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Moravany, 7. 10 2015.
- [102] Charita Česká republika. Charitní pečovatelská služba. *Oblastní charita Rajhrad*. [Online] Charita Česká republika. [Citace: 16. 9 2015.] <http://rajhrad.charita.cz/charitni-pecovatelska-sluzba/>.
- [103] —. Charitní ošetřovatelská služba. *Oblastní charita Rajhrad*. [Online] Charita Česká republika. [Citace: 16. 9 2015.] <http://rajhrad.charita.cz/charitni-oseetrovatelska-sluzba/>.
- [104] Domov pro seniory Mikulášskovo nám., p.o. Kontakty. *DS Mikulášskovo nám.* [Online] Domov pro seniory Mikulášskovo nám., p.o. [Citace: 15. 9 2015.] <http://www.mik.brnodcs.cz/kontakty>.
- [105] —. Poskytované služby. *DS Mikulášskovo nám.* [Online] Domov pro seniory Mikulášskovo nám., p.o. [Citace: 15. 9 2015.] <http://www.mik.brnodcs.cz/o-nas/poskytovane-sluzby>.
- [106] —. Úhrady za služby. *DS Mikulášskovo nám.* [Online] Domov pro seniory Mikulášskovo nám., p.o. [Citace: 15. 9 2015.] <http://www.mik.brnodcs.cz/o-nas/uhrady-za-sluzby>.
- [107] SYMON, Jan. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Ostopovice, 7. 10 2015.

- [108] Obec Střelice u Brna. Dům s pečovatelskou službou v ulici Ant. Smutného. *Obec Střelice u Brna*. [Online] Obec Střelice u Brna. [Citace: 23. 9 2015.] <http://old.streliceubrna.cz/obec/stavby/stavby19.htm>.
- [109] MAŤÁK, Petr. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Střelice, 8. 2 2016.
- [110] KOCÁBOVÁ, Jana. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Střelice, 9. 2 2016.
- [111] Zámeček Střelice, příspěvková organizace. Zámeček Střelice. *Zámeček Střelice*. [Online] Zámeček Střelice, příspěvková organizace, 22. 9 2015. [Citace: 29. 9 2015.] <http://www.zamecekstrelice.cz/>.
- [112] —. Domov pro osoby se zdravotním postižením (celoroční pobyt). *Zámeček Střelice*. [Online] Zámeček Střelice, příspěvková organizace. [Citace: 29. 9 2015.] <http://www.zamecekstrelice.cz/popis1.htm>.
- [113] KYNCLOVÁ, Irena. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Troubsko, 7. 10 2015.
- [114] Obec Troubsko. *Troubský hlasatel*. 10 2014, 116, str. 9.
- [115] KADELA, Petr. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Omice, 7. 10 2015.
- [116] Město Rosice. Pečovatelská služba. *Penzion pro důchodce Rosice*. [Online] Město Rosice. [Citace: 7. 10 2015.] <http://mujweb.cz/penzion.rosice/pecovani.html>.
- [117] —. Dům s pečovatelskou službou. *Dům s pečovatelskou službou*. [Online] Město Rosice. [Citace: 7. 10 2015.] <http://mujweb.cz/penzion.rosice/dum.html>.
- [118] TOMŠÍKOVÁ, Jana. *Sociální služby*. [dotazovaný] Petr Polívka. Rosice, 8. 2 2016.
- [119] BARTOŇOVÁ, Dagmar, a další. *Demografická situace České republiky - proměny a kontexty 1993–2008*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7419-024-7.
- [120] Český statistický úřad. Lidé a společnost. *Krajská správa Českého statistického úřadu v Brně*. [Online] 18. 2 2016. [Citace: 25. 2 2016.] https://www.czso.cz/documents/11280/32730446/2g_materske_skoly.xlsx/cddbf50-f41c-4223-b21c-3d4b15b6a947?version=1.4.
- [121] Google Inc. Moje mapy. *Mapy Google*. [Online] Google Inc., 2016. [Citace: 17. 3 2016.] <https://www.google.cz/maps/>.
- [122] BYRNE, Tony a PADFIELD, Colin. *Social Services*. Oxford : Made Simple, 1998. ISBN 0434900761.